

OROSZ—MAGYAR HASONLÓSÁGI ÉS ROKONSÁGI SZÓTÁR

Dr. BIHARI JÓZSEF—SÜTŐ JÓZSEF
(Eger) (Kiskunhalas)

Bevezetés

A szótanulás, illetve a szótanítás szinte központi problémája a nyelvtanításnak. A szavak tanulása és tanítása nem könnyű dolog, és ma már nem abból áll, hogy a szükséges szavakat egyszerűen bevágatjuk, de alapjában véve mégiscsak arról van szó, hogy az idegen nyelvi szavakat receptív vagy reprodukzív fokon rögzítjük. Erre a rögzítésre szolgál az órán a szövegfordítás és társalgás is.

A szótanításban, a szótanulásban tehát legfontosabb mozzanat a rögzítés, a bevésés. A jelentésnek a hangalakkal (és írásképpel) való szilárd összekapcsolását kell megvalósítanunk. Minden olyan tényezőt, amely ezt a rögzítést, bevésést elősegíti, fel kell használnunk; maga a bevésés már a szemantizációnál kezdődik. Ha itt valami olyan mozzanat jön segítségünkre, amely a hangkép és a jelentéstartalom közötti kapcsolatot elmélyíti, meg kell ragadnunk. A gyakorlat azt bizonyítja, hogy legbiztosabb alap a szó bevésésére (mind hangalak, mind jelentés tekintetében), ha az új szót egy már ismert szóhoz, illetve annak ezzel közös tövéhez tudjuk társítani, mert akkor hasonlósági képzetársulás keletkezik. Ez pedig mind a bevésést, mind a felidézést a legjobban biztosítja. A szócsalád egyes tagjai összetartozására vonatkozó nyelvérzék kifejlesztése éppen ezért nagyon fontos. Nélküle nyelvtanítás, nyelvtanulás nem képzelhető el. Viszont rá biztosan lehet építeni.

Különösen szép példáit láthatjuk ennek, ha latin után tanul a növendék olaszt, franciát vagy angolt, mert az ismert latin szavak alapján könnyedén el tudja sajátítani az új nyelv rokon szókincsét. Ugyanezt tapasztaljuk az orosz nyelv tanulásában is azoknál, akik szlovákul vagy szerbül tudnak. Megvan a szláv szókincsalapjuk, amelyhez mint hasonló tőhöz rögzítve, könnyebben és szilárdabban jegyzik meg az új orosz szavakat. Azoknak a tanulóknak, akik csak magyarul tudnak, az orosz nyelv tanulásában nehezebb a dolguk, mert nincs mihez rögzíteniük az először hallott szavakat, illetve csak az orosz nyelvben már megismertekhez tudják őket kapcsolni. Ezeknek a száma pedig eleinte

nagyon kevés. Ezért fontos, hogy megvizsgáljuk és feltárjuk, milyen segítséget nyújthatnak ezen a téren a magyar nyelv szláv eredetű jövevényszavai a hasonlóság és rokonság kapcsolata alapján.

A magyar–szláv érintkezés több mint 1000 éves múltra tekinthet vissza, történelmünk folyamán szinte állandó jellegű és hatása ma is, a felszabadulásunk óta különösen tart. Nem tekinthetjük azonban most feladatunknak, hogy ennek az érintkezésnek nyelvünkben meglévő minden nyomát megvizsgáljuk. A probléma sokrétű, érdekes, az ősmagyar nyelv hangrendszerének a megállapítása szempontjából pedig fölötte fontos is. Évtizedeken át olyan kiváló nyelvtudósokat foglalkoztatott, mint Miklosich, Asbóth, Melich, Kniezsa, Moór stb. Ellentétes nézetek csatáznak egymással, a vita folyik, és Kniezsa nagyszerű (egyelőre még befejezetlen) műve is sok kérdést nyitva hagy még. Valószínű, hogy a magyarság a honfoglalás előtt legelőször bolgárokkal érintkezett, hogy jövevényszavaink sorában erős a dunántúli szlovén hatás, de gyakran vitás, hogy a jövevényszavakat illetően pontosan melyik szláv nyelv az átadó. (Erre vonatkozólag l. még Perényi József tanulmányát: *Studia Slavica* II, 1–29.) Más szóval: a szűkebb nyelvi eredet, a közvetítő nyelv problémája a szláv nyelveken belül nehezen állapítható meg. Problematikus ugyanis még sok keresztnév, személynév és helynév eredete, bővebb feldolgozást igényelnek a különböző átvételi rétegek is. Mindezek a problémák azonban témánkkal csak kapcsolatban vannak, de közvetlenül nem érintik. Számunkra a legfontosabb csupán annak a megállapítása, hogy szókészletünkben elég sok a szláv jövevényszó, és köztük sok szó ma már alapszókincsünk tagja. Ez a tény fordította figyelmünket arra, hogy szláv jövevényszavainkat a fent jelzett szempontból és célból átvizsgáljuk és hasznosítsuk.

Ezeknek az összefüggéseknek a feltárása igen hasznos, mert ezekkel segítséget nyújthatunk a magyar anyanyelvű tanulóknak. Velük szinte apró szigeteket építhetünk ki a nagy ismeretlen szótengerben, amelyekbe kapaszkodva jobban meg tudják vetni lábukat.

Csak magyarul tudó tanulóink számára – szláv eredetű szavainktól eltekintve – csak a tudományok, a művészetek, a technika és kultúra nemzetközi vándorszavai nyújtanak még nagy segítséget, mert mind az oroszba, mind a magyarba egy harmadik nyelvből jöttek. Ezek megtanulása okoz legkevesebb nehézséget, mert legtöbbször még hangzás tekintetében is szinte ugyanazok. Pl. *avtomobil'*, *bank*, *bankét*, *gimn*, *dóktor*, *kabína*, *kássa*, *litr*, *máster*, *nácija*, *ópera*, *operácija*, *park*, *patrón*, *rádio*, *semafór*, *siréna*, *teátr*, *telegráf*, *chímija*, *cirk*, *šofër*, *janvár'* stb. Ezek is könnyebbséget jelentenek tehát az orosz szókincs kiépítésében, s egy hasonlósági szótárból elmaradhatatlanok, hiszen számuk jóval felülmúlja a szláv eredetűekét. Jelen szótárunkban helyszűke miatt csak a leggyakoribbakat, legközismertebbeket vettük fel. E szavak felhasználhatóságában van némi relativitás. Ez a szóréteg a városi tanuló számára kétségtelenül bővebb lehetőséget nyújt, mint a falusi vagy éppen tanyai tanuló számára, felnőtt számára megint többet, mint a gyermek számára.

A szláv eredetű szavak legnagyobb része főnév. Ezek között is első-sorban köznevek vannak.

Igaz ugyan, hogy tulajdonneveink közül a földrajzi nevek egy részét is hasznosíthatjuk bizonyos mértékig. A magyar helynév vagy víz-név szófejtése rendszerint érdekli a tanulót, leköti, s ennek emlékképe alapján mégiscsak kap valami támpontot a bevésésre. Így pl. ha a *čěrnýj* és *bělýj* szónál a tanuló megtudja, hogy ezek a szavak rejtőzködnek a Csongrád (Feketevár) és Belgrád (Fehérvár: Nándorfehérvár) szavak-ban a *grad* (vár) szóval összetéve, a három új szót könnyebben be tudja vésni emlékezetébe. Sőt a Visegrád-ban levő előtag segítségével a *vysó-kij*, *výše* megjegyzésére is segítséget kap. Ugyanígy hivatkozhatunk a *tichij* szónál Tihanyra, a *bolóto* szónál a Balatonra, a *krásnýj* szónál a Krasznára, a *těplyj*-nél Tapolcára és Tapolcsányra, *ózero-nál* Ozorára, a *býstryj*-nél Besztercére (sebesfolyású), a *suchój*-nál Szuhára vagy a *peč'* szónál Pestre. Nem lesz kárbavesztett fáradság a *komár* szónál Komáromra, a *kon'* szónál Kónyra, a *stáryj*-nél Sztára helynévre való utalás stb. Célunknak ez az utalás még akkor is megfelel, ha esetleg egyes szófejtés körül a tudományban vita folyik is, mert a hasonlóság fennáll és a rögzítést biztosítja. Éppen ezért szótárunkba felvettünk olyan hely- és vízneveket is, amelyeknek szófejtésével valamelyik orosz szó kapcsolatba hozható.

Ugyanígy lehetne szó még a családnevek szófejtésének a felhasználáságaról is, de csak a legismertebb nevek alapján (osztálytársak vagy a városban közismert személyek neve alapján). Pl. Vojnics, Csesznok, Szvétics, Pokorny, Novák, Kollár, Rybár, Mráz, Dvorák, Polyák stb.

Ami mármost a szláv eredetű magyar közneveket illeti, köztük is találunk olyan réteget, amelynek a megjegyeztetése éppenúgy nem okoz különösebb nehézséget, mint a nemzetközi kultúrszavaké. Itt is találunk szinte teljesen egyező vagy többé-kevésbé hasonló hangzású és jelentésű szavakat. Ilyen orosz szavak, melyek szláv eredetű megfelelőik alapján azonnal megjegyezhetők: *barán*, *bob*, *boroná*, *galúska*, *gólub'*, *žir*, *zalóg*, *kalác*, *kolbasá*, *kosá*, *ključ*, *kupéc*, *lopáta*, *mak*, *obéd*, *potók*, *rak*, *répa*, *rož'*, *séno*, *solóma*, *tésto*, *čérep*, *čerésnja*, *čúdo*, *šáпка*, *jávor* stb.

A hasonlóság, az egyezés azonban nem mindig ilyen nagyfokú, mint az előbb felsoroltaknál, ahol szinte azonos szóalakot és jelentést találunk. Az esetek többsége olyan, hogy a magyar szó és orosz szó hangalakja között megvan ugyan a hasonlóság, de a jelentésben bizonyos fokú eltérés van. Ilyeneknél fel kell hívni a figyelmet a jelentésváltozásokra. A jelentésváltozások nyomon követése izgalmas feladat, fejlesztí a logikus gondolkodást. Az eredeti jelentés felismerése élmény, a jelentésváltozás csak fokozza a tanuló érdeklődését a szó eredete, alakja stb. iránt. Középiszolás tanuló számára nem lesz ez valami meglepő fogalom, hiszen a magyar nyelv tanulmányozása során is találkozunk, sőt foglalkozik vele. Ugyanígy figyelmeztessük a növendékeket arra is, hogy a jövevényszavaknál bizonyos hangváltozásokkal is számolnunk kell. Mutassunk rá arra, hogy általában csak a mássalhangzók maradnak meg aránylag változatlanul. Ha ezekben is történik változás,

az orosz hangtanban tanult mássalhangzóváltozások segítségével könnyű őket megérteni. Ezekon kívül nem lesz nehéz őket a nazalizáció-denazalizáció jelenségével megbarátkoztatnunk: *mjáta* – menta, *pjátók* – péntek, *rjad* – rend, *svjat-ój* – szent vagy: *dugá* – donga, *kúkol'* – konkoly, *grub* – goromba, *krug* – korong, *óbruč* – abroncs, *gólub'* – galamb. Ha rámutatunk pl. az szt/szl váltakozásra is pl. a *zastáva* és *pristáv* szavaknál, akkor közelebb kerülnek a látszólag nem egészen hasonló hangalakok (zászló, poroszló). Ugyanígy rávillanthatunk a hangátvetés jelenségére is (pl. *plésen'* = pelészn-peniszl-penész), a *ch/k* váltakozásokra (pl. *chrom*/króm, *cholera*/kolera, *chmel'*/komló). Mindezekre a hangtani jelenségekre nem nehéz alkalmilag rámutatnunk. Mindezeknek pedig a figyelembevételével és tisztázásával ebben a rétegben is igen érdekes és hasznos kapcsolatokra mutathatunk rá, amely kapcsolatok érdekességük és sokszor éppen meglepő voltuknál fogva igen alkalmasak arra, hogy megfelelő képzettársítást hozzanak létre az új orosz szó és a vele rokonságban levő magyar szótó között a sikeres bevévés érdekében. Sokszor egész érdekes kultúrtörténeti háttért rejt magában egy-egy ilyen rögtönzött szófejtés.

A több száz eset közül az előbbieket megvilágítására hadd mutassunk be néhányat.

A magyar akná-nak az oroszban *oknó* 'ablak' felel meg. Eredetileg azonban mindkettő a közös 'nyílás' jelentésből származott. A csatá-nak az orosz *četá* 'csapat' felel meg, amelyből könnyen megértjük jelentése változását. A magyar garád az orosz *górod*-hoz vezet. A dajká-ban a *doít'* 'fejni, szoptatni' ige tövét ismerhetjük fel, a dolog-ban a *dolg* 'kötelesség' főnévét. A gally szavunkban a *gólyj* 'mezítelen' tövével találkozunk (a gally eredetileg a fa 'levéltől lemeztelenített ága'). A göndör v. kondor szóban meg a *kudrjávuj* tövére bukkanunk. Senki sem gondolná, hogy az inas-ban a *júnoša*-nak megfelelő szóval van dolgunk. A jércé-ben pedig a *jarovój* töve jelentkezik ('tavaszi, fiatal tyúk'). A kanca meg az orosz *kon'* rokonok, a hiba és az *o-šibka* ugyanígy azonos tövet tüntet fel (*ch/š* váltakozás). A kocká-val a *kost'* szóhoz jutunk el, mivel játékkockának eredetileg csontot használtak. A kemence szavunk a *kámen'* szó tövét tartotta meg. Eredetileg fürdőkemencéről volt szó, és ez mindig kőből készült a szlávoknál. A munka szó a *múka* 'kín' szóval tart rokonságot. A kín, gyöttelelem = munka megfelelést nem nehéz megértenünk, ha a rabszolga vagy jobbágymunka kizsákmányoló kegyetlenségére hivatkozunk. A kuruzsol szó a régi bűbájolásban eredetileg a beteg 'körüljárását' jelentette, s az oroszban *kružítsja* a megfelelője, sőt ennek az alaptövé a *krug*-ot is megtaláljuk a magyar 'korong' alakban.

Ki gondolná, hogy a tár (amely a tárház, társzekér alakokból vonódott el) a *továr* szóval, a társ meg a *továrišč*-sal azonos (eredetileg 'üzlettárs'), a tiszt (mely régen 'tiszttséget = tisztességet' jelentett), a *česl* szó megfelelő párja, a vinkó és a venyige a *vinó*, *vinográd* családba, a gerle a *górló*-hoz, a róna a *rávnyj*-hoz, a rosta a *rešetá*-hoz, a konc a *kus'*-hoz, a paraszt a *prostój*-hoz, a pisztráng a *pěstryj*-hoz juttat el bennünket.

A fontos *sled*, *slédovat* szavaknál is kellemes meglepetéssel ismerhetjük fel a szótövek magyar párját a szelindek szóban ('nyomonkövető kutya'). Vagy ha már kutyáról van szó, az orosz *pēs* és a belőle származó *psar'* magyar rokonát a *pecér* szóban látjuk viszont. A gyakori *nosit'* igehez és szócsaládjához pedig a nyoszolya ('hordágy') szóval, a gazdag *rjad* szócsaláddhoz pedig a rend ('sor') szóval férközhetünk hozzá.

Néha szinte derűt keltő a kapcsolat felfedezése. Midőn az orosz *plóskij* szót, s a vele rokon *plóščad'*-ot akarjuk bevésetni, megjegyezhetjük, hogy a poloska is lapos volta miatt kapta ezt a nevet. A *nevólja* magyar megfelelője a nyavalya. Ez a szó különösen alkalmas arra is, hogy a jelentésváltozásra, mint a szókölcsönzésnél előforduló gyakori jelenségre rámutassunk (nem szabadság → rabság → baj → betegség). Még a *potom* szóval is találunk megfelelőést: *potóm* 'azután'. Régen ugyanis a felesek a föld megmunkálása után, tehát „azután” is adtak a földesúrnak valamit, ez volt a *potomok*, s ebből lett a *potom* ('ingyen' jelentésben). A tréfás „dosztig vagyok vele” kifejezést is felhasználhatjuk a *dósyta*, *sýtyj* szavak megjegyeztetésére.

Különösen érdekkeltő és hasznos lehet a kapcsolatra való figyelmeztetés akkor, ha valami gazdag szócsaládba tartozó szó kerül elő, vagy olyan szó, amely összetett, és így két család felé mutat. Így pl. a magyar zarándok az orosz *stránnik* ('vándor') szóval van kapcsolatban, s így szócsaládos tanulással eljuthatunk a *stránstvovat*, *straná*, *stranica*, *stonaná*, *inostránnij* szavakhoz is. A szerda nemcsak a *sredá*-t rögzíti, hanem *serédnij*, *serédína*-t is, sőt elvezet a *serdce* szóhoz is, mint az emberi test központi részéhez. A medve összetett szó: *medvéd'*; szó szerinti jelentése 'mézevő', s benne a *měd* 'méz' és *est'* 'enni' *ed*-töve van. A kulimász-ban a *kólomaz* révén a *kolesó* 'kerék' és a *maz'* 'kenőcs' szavak rejtőzködnek. A vajda (R vojvoda) szóban a *vóin* (*vojná*) és *vodit'* (*vesti*) összetétele mutatható be.

Ugyancsak érdekes helyzet adódik, ha egy bizonyos szláv szótó nem egy, hanem több magyar szóban ismerhető fel. A *kovát* szóval függ össze a magyar kovács, de ennek a *kov*-töve felfedezhető a patkóban (*podkóva*, *podkovát*), mint az összetett szó második része. Sőt ide tartozik a magyar akó (akós hordó) is, amely az ó-orosz *okóv* körülvasalt gabonamérő edény' szóval tartja a rokonságot, és ma az *okóvy* 'bilincs, láncok' áll hozzá legközelebb alakilag.

A zálog, parlagnak, palozsna és lazsnak(ol) szavaknak is tanulságos az összefüggése. Mindegyik a *ložit'*, *ležát'*, *leč'* népes szócsaládba vezet. A zálognak a *zalóg*-gal, *založit'*-tyal való összefüggését könnyű felismerni. A palozsna a *položit'* igével tartozik egybe ('odatett, kitett tojás'), a parlagnak pedig a *perelóg* a megfelelője. A lazsnak ('rongy, szakadozott zsák, durva takaró', vö. ellazsnakol = 'durva pokróccal elver') megfelelője az orosz nyelvjárási *ložnik* 'durva fekvőhelytakaró' szintén a *ložit'*, *ležát'* szavakhoz juttat el bennünket. Különben a barlang utótagját is ide lehet számítani (R barlang: *berlóga* 'medvebarlang'; ti. a német *bär* + szláv *log* = medvefekvőhely).

De a *ložit'*-tyal párhuzamos *klast'*-nál is hivatkozhatunk magyar szóra: kalangya ('gabonarakás, szénarakás').

Az abroncs, parancsol és rocska ('egyfülü meritőedény') az *óbruč*, *obručajsja*, *poručát*, *poručénie*, *rúčka* szavakon át a *ruká* igen változatos családját tárja fel előttünk.

A pamacsol, a mocsár és a mocsolya szavak elemzése a *mókryj*, *močít*, *pomočít*, *močá* stb. szavakkal ismertet meg bennünket.

A baj, a bajnok, a párbaj és a bajvívás szavak a *biť* soktagú családjához: *boj*, *boevój*, *boéc*, *bójkij*, *bójkost*, *razbój*, *razbójnik*, *bitva*, *ubít*, *ubíjca*, *bič*, *bičevát*-hoz egyengetik az utat.

A pityóka, a pityókos, a pióca, a pince a *piť* és *pívo* szavakkal tartják a rokonságot.

Természetesen nemcsak a köznyelv, hanem az egyes vidékek szláv eredetű tájszavait is felhasználhatjuk. Nem szabad kárba vészni egyetlen lehetőségnek sem, egyetlen szóforgácsnak sem. A tájszavak is értékesek számunkra, noha felhasználhatóságuk (miként a kultúrszavaké) kissé relatív is. Ezek meg a falusi vagy vidéki gyermek számára jelentenek többet, mint a városi számára. Hiányos volna hasonlósági-rokonsági szótárunk, ha ezeket elhagynánk, s egy-egy bevésési lehetőségtől fosztanánk meg tanulóink egy részét (pl. *badár* — *bódryj*, *bürü* — *brevno*, *vračsál* — *vrač*, *gorolyka* — *gorélka*, *dece* — *dert*, *zsana* — *žená*, *zánk* — *zamók*, *koledál* — *koljadovát*, *lezsák* — *ležat*, *muska* — *muchá*, *mancs* — *mjač*, *páka* — *pálka*, *paszita* — *posetít*, *réka* — *reká*, *susnya* — *suchój*, *szurutyka* — *svorótka*, *uglya* — *úgol* stb.).

Még sok érdekes megfelelést lehetne felsorolni, de ennyi is elég annak a szemléltetésére, hogy érdemes a szláv eredetű magyar szavakkal a magyar nyelvű tanulók orosz szókincsének kiépítése és megszilárdítása szempontjából foglalkozni, és érdemes ezeket a hasznosítható szavakat egy hasonlósági szótárba feldolgozni.

A kapcsolatokra való rámutatást, vagyis ami célunk lenne: a hasonlósági képzettársítást a tanulók fejlettségi fokának megfelelően kell alkalmaznunk. Nyilvánvaló, hogy általános iskolában nem bocsátkozhatunk bonyolultabb szófejtésbe, ott megelégszünk a világosabb, jelentés-változás nélküli megfelelésekkel is. Középiskolában már jóval bátrabban lehetünk.

Szótárunk anyagáról már szóltunk. Mindkét nyelvben meglévő nemzetközi kultúrszavakat és szláv eredetű jövevényszavakat foglal magában. Persze nem minden szláv eredetű szó hasznosítható. Csak azokat vehettük fel, amelyek az orosz nyelvben is megvannak, vagy ha nincsenek is meg, de más, szócsaládjukba tartozó, könnyen felismerhető szavakkal hozhatók hasonlósági kapcsolatba. Egyáltalában nem vettünk figyelembe véletlen hasonlóságokat (pl. *bot* ('csónak') — *bot*, *gubá* ('ajak') — *guba*, *pérec* ('bors') — *perec*, *uborka* ('betakarítás') — *uborka* stb.).

Szösszeállításunknak „orosz–magyar hasonlósági és rokonsági szótár” elnevezést adtunk, tehát nem szófejtő szótár. Nem jelenti azt, hogy a benne felvett magyar szavak minden esetben szláv eredetük folytán kerültek kapcsolatba az orosz szóval. Azt sem jelenti, hogy hely- és vízneveink szófejtésével szemben kritikai álláspontot foglalnának el. A szótárba kerülő szó csak azt jelenti, hogy hasonlósági vagy valami-

lyen rokonsági kapcsolat van a szembeállított szavak között akár úgy, hogy a magyar szó valamelyik szláv nyelvből került hozzánk, vagy esetleg tőlünk a szlávba, akár úgy, hogy egy harmadik nyelvből került mind a magyarba, mind pedig a szlávba (oroszba). Földrajzi neveink közül szójegyzékünkbe került szó csak azt jelenti, hogy szófejtésük során az illető szláv (orosz) szavak mint megoldási lehetőségek felmerültek. Számunkra, ha kielégítő hasonlósági képzettársítást nyújtanak, megfelelők.

Alapul Hadrovics—Gáldi orosz—magyar nagyszótár 1959. évi kiadását vettük. Elsősorban a benne levő szókinccsel dolgoztunk. Néha azonban (ritkábban előforduló szavaknál) felhasználtuk Dal négykötetes értelmező szótárát is. Ilyen esetben a szó után D. jelzést tettünk. A néhol előforduló szócsaládra való utalásnál elsősorban Kniezsa művét használtuk, de néha Preobrazsenszkij és Sanszkij, valamint Berneker szótárait is figyelembe vettük.

A szótár használatához szükséges tudnivalók:

1. Az orosz szónak alakban és jelentésben megfelelő magyar szó dúlt betűvel van szedve.

2. Zárójelben *vö.* megjelöléssel az orosz szóval nem azonos jelentésű, de hozzá mind alakban, mind jelentésben legközelebb álló magyar rokon szó van (esetleg helynév, víznév).

3. Néha zárójelben *l.* jelöléssel a szóval távolabbi rokonságban álló magyar szó található.

4. A nagybetűvel szedett orosz szó után, ha célszerűnek láttuk, az a szó vagy szavak vannak, amelyből származik, amelyekkel azonos tőből fakad, vagy amelyekkel egy szócsaládba tartozik.

5. A nemzetközi kultúrszavaknál az értelmezést, ha közismert vagy hosszadalmas volna, elhagytuk.

6. Használt rövidítések:

rég = régies	D. = Dal szótárából vett szó
táj = tájszó	N = népnyelvből való
tört = történelem	R = régi nyelvből való
nép = népies	er = eredetileg

7. Átírásunkban Kniezsa Istvánt követtük (Bp., 1939) néhány jelentéktelen módosítástól eltekintve.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

- Hadrovics—Gáldi: Orosz—magyar szótár. Bp., 1959.
V. Dal': Tolkovyj slovar' ... I—IV. Moskva, 1955. (1880.)
I. V. Lëchina—F. N. Petrova: Kratkij slovar' inostrannyh slov. Moskva, 1947.
Preobrazenskij: Etimologičeskij slovar' russkogo jazyka. Moskva, 1959. (1910—14.)
N. M. Šanskij—V. V. Ivanov—T. V. Šanskaja: Kratkij etimologičeskij slovar' russkogo jazyka. Moskva, 1961.
E. Berneker: Slavisches Etymologisches Wörterbuch I. Heidelberg, 1924.
Kniezsa I.: A magyar nyelv szláv jövevényszavai. I/1—2. Bp., 1955.
Bárcezi G.: Magyar szófejtő szótár. Bp. 1941.
Vincze László—Vincze Flóra: Német—magyar hasonlósági szótár. Bp., 1944.

ABÁ – abaposztó ABBÁT – apát ABBATÍSA – apátnő, apáca
 ABLAUT – „Ablaut”, tőhangzováltozás ABÓRT – elvetélés, abortusz
 ABSÉNT – abszint ABSOLJÚT – abszolútum ABSOLJUTÍZM – ön-
 kényuralom, abszolutizmus ABSTINÉNCIJA – tartózkodás, absztinen-
 cia ABSTRAGÍROVAT’ – elvonatkoztat, absztrahál ABSTRÁKTNYJ –
 elvont, absztrakt ABSÚRD – képtelenség, abszurdum AVANGÁRD –
 élcsapat, avangárda AVGÚR – madárjós, augur ÁVGUST – augusztus
 AVIÁTIKA – repülés, aviatika AVREÓL – dicsfény, aureola AVTEN-
 TÍCNYJ – autentikus AVTOBENZÍN – autóbenczin AVTÓBUS – autó-
 busz AVTOGARÁŽ – sajátkezü aláírás, autogram AVTODIDÁKT – auto-
 didakta AVTOKRÁT – egyeduralkodó, autokrata AVTOMÁT – önmű-
 ködő (szerkezet), automata AVTOMOBIL – automobil AVTONÓMIJA
 önkormányzat, autonómia ÁVTOR – szerző, auktor AGÁT – achát
 AGÉNT – ügynök, ágens AGIOGRÁFIJA – szentek életének irodalma,
 hágiográfia AGITÁTOR – agitátor AGITÁCIJA – agitáció AGÓNIA –
 haldoklás, agónia AGRÁRNYJ – agrár AGRESSÍVNYJ – támadó,
 agresszív AGRÉSSIJA – támadás, agresszió AGRÉSSOR – támadó,
 agresszor AGRONÓM – mezőgazdász, agronómus AGROTÉCHNIKA –
 agrotechnika ADMINISTRÁCIJA – ügyintézés, adminisztráció ADMI-
 RÁL – tengernagy, admirális AZÁRTNYJ – szerencse-, hazárd AKA-
 DÉMIJA – akadémia AKÁCIJA – akác(fa) AKVÁRIUM – vízmedence,
 akvárium AKKÓRD – hangzat, akkord AKKUMULJÁTOR – áram-
 gyűjtő, akkumulátor AKROBÁT – erőművész, akrobata AKT – tény-
 kedés, aktus AKTÍVNYJ – tevékeny, aktív AKTUÁLNYJ – időszerű,
 aktuális ÁLGEBRA – betűszámтан, algebra ALKOGÓL – alkohol
 ALLÓ! – halló! ALTÁR’ – oltár ALBÓM – album ALJUMÍNIJ – alu-
 minium AMBÁR – magtár, csűr, hombár AMNÍSTIJA – közkegyelem,
 amnesia ÁMPULA – üvegcese, ampulla AMPUTÁCIJA – csonkolás,
 amputáció ANALÓGIJA – hasonlóság, analógia ANÁRCHIA – fejlet-
 lenség, anarchia ANATÓMIJA – bonctan, anatómia ANGÁR – repülő-
 gép-szín, hangár ÁNGEL – angyal ANEKDÓT – mulatságos história,
 anekdota ANÍS – ánizs ANKÉTA – értekezlet, ankét ANTÉNNA –
 antenna ANTIKVÁRIJ – antikvárius ANTIFASÍST – antifasiszta AN-
 TOLÓGIJA – szöveggyűjtemény, antológia AFÁTIJA – közöny, apátia
 APÁS – apacs APOSTOL – apostol APPARÁT – készülék, apparátus
 APPETÍT – étvágy, appetitus APRÉL – április APTÉKA – patika
 ÁRFA – hárfa ARGÓ – nagyvárosi (alvilági) nyelv, argó ARGUMÉNT
 – érv, argumentum ARÉNA – küzdőtér, aréna ARÉNDÁ – bér(let),
 árrenda ARÉST – letartóztatás, fogság, áristom ARISTOKRÁTIJA –
 arisztokrácia ARIFMÉTIKA – számтан, aritmetika ÁRIJA – dallam,
 ária ARKÁN – hurok, pányva (vö. N. árkány ’pányva’) AROMÁT –
 illat, aróma ARSENÁL – fegyverraktár, arzenál ARTÉL – szövetkezeti
 munkaközösség, artel ARTÉRIJA – ütőér, artéria ARTISÓK – arti-
 csóka ARCHÁNGEL – arkangyal ARCHEÓLOG – régész, archeológus
 ARSÍN – arsin (0,711 m) ARÝK – öntöző árok (Közép-Ázsiában) AS-
 KÉT – önsanyargató, aszkéta ASPIRÁNT – aspiráns ASSIMILÁCIJA
 – áthasonítás, asszimiláció ASSISTÉNT – tanársegéd, asszisztens ÁST-

MA – *asztma* ASTRONÓMIJA – csillagászat, *asztronómia* ATÁKA – roham, *attak* ATEÍZM – *ateizmus* ÁTLAS – térképalbum, *atlasz* AT-LÉT – *atléta* ATMOSFÉRA – légkör, *atmoszféra* ÁTOM – *atom* AT-TASÉ – *attasé* ATTRAKCIÓN – mutatvány, *attrakció* AEROPLÁN – repülőgép, *aeroplán*.

BÁBA – anyóka (vö. *bába*) BÁBKA – hernyóbáb BÁZA – alap, *bázis* BAZÁLT – *bazalt* BAZÁR – vásár, piac, *bazár* – BAZILÍKA – *bazilika* BAZILÍK – *bazsalikom* BÁZIS – alap, *bázis* BAKTÉRIJA – *baktérium* BAKSÍŠ – borralaló, *baksis* BÁL – táncmulatság, *bál* BAL-LALÁJKA – *balalajka* BALÉT – táncjáték, *balett* BALKÓN – *balkon* BALLÁDA – *ballada* BALLÁST – nehezék, *ballaszt* BALLÓN – lég-gömb, *ballon* BALZÁM – gyógyír, *balzsam* BAMBÚK – *bambusz* BAN – *bán* BANÁN – *banán* BANDA – *banda* BANDÁZ – kötés, *bandázs* BANDÍT – *bandita* BANK – *bank* BANKÉT – *bankett* BANKÍR – *bankár* BÁNJA – fürdő, gőzfürdő (vö. *bánya*, *bányakemence*, *banya-kemence*) BAPTÍST – *baptista* BAR – büfé, *bár* BARÁK – ideiglenes faépület, *barakk* BARÁN – kos, ürü, *bárány* BARVÍNOK – téli lonc (növ.) (vö. N *bervéng*) BARD – kelta költő, *bárd* BARÍT – *barit* (ás-vány) BARITÓN – *bariton* BÁRKA – dereglye, *bárka* BARKARÓLA – gondolat, *barkarola* BARÖK – *barokk* BAROMÉTER – *barométer* BARÓN – *báró* BARRIKÁDA – utcai torlasz, *barrikád* BARS – *párduc* BARSÚK – *borz* BARCHÁT – *bársony* BAS – *basszus* BASTIÓN – *bástya* BATALÓN – zászlóalj, *batalion* BATÍST – *batiszt* BACÍLLA – *bacillus* BASMÁK – cipő, saru (vö. N. *pacsmag*, 'papucs') BAJADÉRA – indiai táncosnő, *bajadér* BEGEMÓT – *behemót* BEGÓNIA – *begónia* BEDÉKFER – útikalauz, *bédekker* BEJ – bég, *bej* BEKÉŠA – *bekecs* BELENÁ – *beléndek* BENZÍN – *benzin* BENZÓL – *benzol* BÉRDO – szövborda, *borda* BERÉZA – nyírfa (vö. *Berzseny*, *Berzevice*, *Berzence* hn.) BEREKA – *barkóca* (vö. *berkenye* is) BERLÓGA (leč') *medvebarlang* (R *barlang* „medvefekhely”) BESÉDA (sest) – beszélgetés, *beszéd* (bez + seda 'kívül ülés') BETÓN – *beton* BIBLIOGRÁFIJA – könyvészet, *bibliográfia* BIBLIOFÍL – könyvbarát, *bibliofil* BÍBLIJA – *biblia* BIDÓN – (bádog) *kanna*, *bödön* (l. *bodnár* is) BIOLÓGIJA – *biológia* BÍRZA – *börze* BLEF, BLĚF – nagyotmondás, *blöff* BLOKÁDA – *ostromzár*, *blokád* BLOCHÁ – *bolha* BLUD – feslettség, *fajtalanság* (vö. *bolond*) BOB – *bab* BOG – isten (vö. N. *bozsik* 'lidérc', *Bogdán* 'istenadta' hn., szn.) BOGÁČ (bogátyj) – gazdag (vö. *Bogács*, *Bogát* hn.) BOGÉMNYJ – *bohém* BÓDRYJ (bdeť, budít, bljusti) – friss, élénk (vö. N *badár*, 'pajkos, nyalka') BOJ (biť) – harc, viadal, ütés (vö. *bajvívás*, *párbaj*, *bajnok*) BOJKÓT – *bojkott* BOKS – ökölvívás, *bokszolás* BOLVÁN – tuskó, ostoba fickó (vö. *bálvány*) BOLÓTO – mocsár (vö. *Balaton* vn., *Balata*, *Balota* hn.) BONDÁR' (bódnja, bad'já) – kádár, *bodnár* BOLŠEVİK – *bolsevik* BOR – *borköles*, *bormuhar* BOR – túlevelű erdő, *fenyves* (vö. *bórfa*, *borfenyő*, *boróka*, *borovicska*) BOROZDÁ – *barázda*, (N *borozda*) BORONÁ – *borona* (vö. *Baranya* hn.) BOTÁNICA – *botanika* BOTÍNKI – magasszárú cipő (vö. N *bótka* 'kis cipő', *Botka* szn.) BOJÁRIN – *bojár* BRAVÍROVAT' – legénykedik, *bravúroskodik* BRAT – *fiútestvér* (vö. *barát* 'szerzetes testvér') BREVNÓ – *gerenda*,

szálfa (vö. N *bürü* 'gerendapalló, gyaloghíd') *berena*, *berenyefa*, *borona* 'gerenda') BRIGÁDA — *brigád* BRIKÉT — tojásszén, *brikett* BRILLIÁNT — *brilliáns* BRIÓS' — fonott kalács, *briós* BRITVA (brit) — *borotva* (vö. N *bricó* 'borbély borotváló') BRÍCKA — könnyű kocsi, *bricska* BRÓNZA — *bronz* BROŠJÚRA — *brosúra* BRUSKVÍNA D. — *barack* BÜDKA — házikó, *bódé* (N. *buda*) BUZINÁ — *bodza* BUJ — *bója* BÜJVOL — *bivaly* BÚJNYJ — heves, féktelen, erőszakos (vö. *buja*) BUK — *bükk*(fa) BUMÁGA — *papiros*, *gyapot*, *pamut* (N *pamuk*) BUNKER — *bunker* BURŽUAZÍJA — *polgárság*, *burzsoázia* BURLÁK — *hajóvonat*, *burlák* BUR'JÁN — *dudva*, *gaz*, *burján* BÜCHNUT' — (meg)dagad, (meg)duzzad (vö. *bukta*) BYK — *bika* BÝRKA D. — *birka* BÝSTRYJ — *gyors* (vö. *Beszterce* hn., vn.) BJUROKRÁTIJA — *hivatalnokuralom*, *bürokrácia*.

VAGÓN — *vas*on VÁZA — *váza* VAKCÍNA — *oltóanyag*, *vakcina* VALÉK (válik, valját) — *ruhasulyok*, *festékhenger* (vö. N. *vályog* 'sodrófa') VALJŪTA — *valuta* VANDALÍZM — *vandalizmus* VARVARÍZM — *barbarizmus* VARIÁCIJA — *változat*, *variáció* VÁTA — *vatta* VEGETÁCIJA — *növényzet*, *vegetáció* VEDRÓ — (vodá) *veder*, *vödör* (vö. N *vodér* 'kaszakótartó' *Vodér* szn.) VÉNA — *ér*, *véna* VÉNIK — *vesszőnyaláb* (vö. *venyige?* 'szőlővessző') VENTILJÁTOR — *szellőztető*, *ventillátor* VERÁNDA — *tornác*, *veranda* VÉRBA — *fűzfa* (vö. *Verbó*, *Verbó*, *Verbász*, *Verbóc* hn.) VERBÉNA — *vasfű*, *verbéna* VERBOVÁT' — *verbuval* VERSTÁ — *verszt* (1067 m) VERŠÍNA — *hegye*, *csúcsa* *vminek* (vö. *Versec* hn.) (verchyj) VÉRŠA, VĚRŠA (verch, vérchyj) — *varsa* (*verse* is; *csúcsban* végződő *háló* v. *halfogó* kosár) VERSÓK — *versók* (4,4 cm) VETERÁN — *hadastyán*, *veterán* VĚTO — *tiltakozás*, *vétó* VETRÍLO (véter, véjat) — *vitória* VEČER — *este*, *estély* (vö. *vacsora* 'esti étkezés') VEČERÍNKA — *estély*, *táncmulatság*, *esti összejövetel* (vö. N *vecserkázik* 'este meglátogat') VEČERNJA — *esti istentisztelet*, *vecsernye* VIA-DŪK — *völgyhíd*, *viadukt* VIBRÁTOR — *vibrátor* VÍZA — *vízum* VIZAVI — *egymással szemben*, *vízavi* VIZIR' — *vezér* VIZÍT — *látogatás*, *vizit* VIKÁRIJ — *vikárius* VÍLKA — *villa* (evőeszköz) VÍLLA — *kertes lak*, *villa* VÍLY — (vas)villa VINÓ — *bor* (vö. *vinkó*, l. *venyige* 'borág' Kazinczy) VIÓLA — *mélyhegedű*, *viola* VIRTUÓZ — *zeneművész*, *virtuóz* VITAMÍN — *vitamin* VÍTJAZ — *hős*, *vitész* VÍCHOR, VICH'R — *forgószél*, *vihar* VÍŠNJA — *meggy*(fa) (vö. N *visnye* 'meggyfa' *Visnyó* hn.) VNUK, VNŪKA — *unoka* VÓBLA — *volgai pontyfajta*, *vobla* VODÁ — *víz* (vö. N *vodér* 'vízzel telt kaszakótartó' *Vadna*, *Závod* 'vízen túl fekvő' hn.) VÓDKA (vodá) — (gabona)pálinka, *vodka* (vö. N *votka*, *vutki*) VOEVÓDA (vójsko, vodiť) — *hadvezér*, *helytartó*, *vajda* VOL — *ökör* (vö. *Volóc* hn.) VOLK — *farkas* (vö. *Valk*, *Valkó*, *Valkány*, *Valkóc* hn.) VOLOČÍT' — *hús*, *vonszol* (vö. N *lacsuha* 'csavargó') VOROBEJ — *veréb* VOROŽÍT' — *jósol*, *varázsol* VORÓNA (vorónij) — *varjú* (vö. *Várannok* hn.) VOSK — *viasz* (N *viaszk*) VÓTUM — *szavazás*, *szavazat*, *vótum* VRAČEVÁT' (vrač), — *gyógyítással foglalkozik* (vö. N *vračas* 'babonáságot üz') VULGÁRNYJ — *közönséges*, *vulgáris* VULKÁN — *tűzhányó*, *vulkán* VÝDRA — *vidra* (l. *Vidra*, *Vidrány* hn.) VÝŽLEC — *vizsla* (kutya) VYSOKIJ — *magas* (vö. *Visegrád*, *Visk* hn.).

GAVÓT – *gavotte* (régi francia tánc) GAZ – *gáz* GAZÉL – *gazella*
 GALERÉJA – oszlopcsarnok, gyűjtemény, *galéria* GALÚSKA – *galuska*
 GÁNGSTER – fegyveres bandita, *genszter* GARÁŽ – *garázs* GARÁN-
 TIJA – jótállás, *garancia* GAREM – *hárem* GARMÓNKA – *harmoni-*
nika GARMÓNKA – összhang, *harmónia* GARNIZÓN – helyőrség,
garnizon GARNITÚRA – készlet, *garnitúra* GARCOVÁT' – lovon szá-
 guld (vö. *harcol*) GAT' (gatít) rózseút, rózsegát GVÁRDIJA – *gárda*
 GEGEMÓNKA – vezetőserep, *hegemónia* GEENNA – pokol, *gyehenna*
 GÉJZER – hőforrás, *gejzir* GÉJSA – japán teaházi énekesnő, *gésa*
 GEKATÓMBA – tömegáldozat, *hekatomba* GEKTÁR – *hektár* GELI-
 KOPTÉR – emelőcsavaros repülőgép, *helikopter* GENERÁL – tábor-
 nok, *generális* GENERÁTOR – áramfejlesztő, *generátor* GENERÁCIJA
 – nemzedék, *generáció* GEOGRÁFIJA – földrajz, *geográfia* GEOLÓGIJA
 – földtan, *geológia* GEOMÉTRIJA – mértan, *geometria* GERBARÍJ --
 növénygyűjtemény, *herbárium* GERKULÉS – nagyerejű ember, *herku-*
les GERÖLD – hírnök, *herold* GÉRCOG – *herceg* GÉTMAN – kozák-
 kapitány, *hetman* GETTÓ – *gettó* GIACINT – *jácint* GIBRID – kereszt-
 tezett, *hibrid* GIGIÉNA – egészségtan, *higiéna* GÍDRA – édesvízi po-
 lip, *hidra* GIDROPLÁN – vízi repülőgép, *hidroplán* GIÉNA – *hiéna*
 GILZA – hüvely (vö. N *hülzni*) GIMN – *himnusz* GIMNÁZIJA – *gim-*
názium GIMNASTÉRKA – katonazubbony, *gimnasztyorka* GIFNÓZ –
hipnózis GIPS – *gipsz* GITÁRA – *gitár* GLADIÁTOR – *gladiátor*
 GLÉTČER – jégár, *gleccser* GLÍNA – anyag (vö. *Gelence* vn., *Gelinc*
 hn.) GLIST, GLÍSTA – bélféreg, *giliszta* GLOSSA – széljegyzet, *glosz-*
sza GNEJS – *gnejz* GNOJ (gniť) – genny (vö. *ganaj*, *ganéj*) GNOM –
 törpe, manó, *gnom* GNÓMA – bölcs mondás, *gnóma* GNUS – kárté-
 kony rovar, utálatos ember (vö. *gonosz*) GOBELÉN – *gobelin* GOBOJ
 – *oboa* GOLOVÁ – fej (vö. *galóca*, 'fejes gomba') GÓLUB' (golubój) –
galamb GOLF – *golf* (játék) GÓLYJ – meztelen, csupasz, kopár (vö.
gally 'leveleitől lemeztelenített ág', N *gulác* 'kopasz') GONDÓLA –
gondola GONČÁR (gorn, goréť) – fazekas, *göloncsér* GOPÁK – ukrán
 népi tánc, *gopák* GORB – púp (vö. *görbe*) GORÉLKA, GORÍLKA (go-
 réť) – petróleumlámpa égője, pálinka (vö. N *gorolyka* 'pálinka') GORI-
 ZÓNT – láthatár, *horizont* GORÍLLA – *gorilla* GÓRLICA (gorlo) –
 vadgalamb, *gerlice*, *gerle* GORMÓN – *hormon* GÓROD (gorodiť, ogo-
 ród) – város (vö. *garád* 'kerítés') GOSPODÍN – úr, *gazda* GRÁBLI
 (grestí) – *gereblye* GRÁDUS – fok, *gradusz* (vö. N *grádics*, *garádics*)
 GRAMMOFÓN – *gramofon* GRANÁTA – gránát GRANÍT – gránit
 (kő) GRAF – *gróf* GRÁFIK – *grafikon* GRÁCIJA – báj, kecsesség,
grácia GRÉBEN' – fésű, *gereben* GREK – *görög* GRIB – *gomba* GRI-
 MÁSA – arcfintor, *grimasz* GRIF – mesebeli (*griff*/madár), kondor-
 keselyű GROG – rumos, cukros forró víz, *grog* GROZD' – fűrt (vö.
gerezd) GRÓZNYJ (grozá) – kegyetlen, fenyegető (vö. *garázda*, R. *ga-*
rázna) GROMÁDA – hatalmas tárgy, kolosszus (vö. *garmada*) GROT D.
 – barlang, földalatti üreg (vö. *garat*) GROTESKNYJ – szeszélyes, *gro-*
teszk GROŠ – *garas* GRÚBYJ – durva, érdes, *goromba* (vö. *görbe* is)
 GRÁDIL – ekegerendely (N *göröndő* vö. *gerenda* is) GRJÁDKA –
 ágyás, rúd (vö. *gerenda*) GUANO – madártrágya, *guano* GUBÁ – ajak

(vö. N *gamba* 'duzzadt ajak') GUBÁ – taplógomba GUŽ – hámszíz, gúzs GULJÁS – gulyás(levés) GUMANÍZM – humanizmus GÚMMI – gumi GÚNNY – hunok GÚN'KA – ócska ruha, gúnya GURMÁN – ínyenc, gurman GUSÁR – huszár GÚSLI – orosz népi hangszer, *gusla* GŪTA – (üveg)huta.

DÁKTIL – *daktilus* (versláb) DALÁJLÁMA – *dalai láma* DÁLNIJ – távoli, messzi (vö. *Dálnok* vn., hn.) DÁMA – hölgy, dáma DÁTA – keltezés, dátum DVOR (dver') – udvar (l. *pitvar*) DVÓRNIK – házmester, *udvarnok* DEBÉLYJ – hájas, kövér, faragatlan (vö. *debella* 'kövér nő') DEBR' – (erdős) hegyszoros, szurdok, üreg (vö. N *debre*, *töbör* 'karsztos gödör') DEVÍZA – külföldi pénz, *deviza* DEGENERÁCIJA – elkorcsosulás, *degeneráció* DED (djádja) – nagyapa, öregapó (vö. *dédapa*) DEDŰKCIJA – levezető logikai bizonyítás, *dedukció* DEŽÁ – dagasztótéknő, *dézsza* DEZERTÍR – katonaszökevény, *dezertőr* (N *dezentor*) DEÍZM – *deizmus* DEKABRÍST – 1825. dec.-i felkelés híve, *dekabrista* DEKÁBR' – december DEKADÉNT – *dekadens* DEKALÍTR – *dekaliter* DEKAMÉTR – *dekaméter* DEKÁN – *dékán* DEKLAMÁCIJA – szavalás, *deklamáció* DEKORÁCIJA – díszítés, *dekoráció* DEKÓRUM – tisztesség, *dekórum* DEKRÉT – rendelet, *dekrétum* DELEGÁCIJA – küldöttség, *delegáció* DEMAGÓGIJA – *demagógia* DEMOKRATIZÁCIJA – demokratizálás DEMOKRATÍZM – *demokratizmus* DEMOKRÁTIJA – *demokrácia* DÉMON – gonosz szellem, *démon* DEMONSTRÁCIJA – megnyilatkozás, *demonstráció* DEPRÉSSIJA – lehangoltság, *depresszió* DEPUTÁCIJA – küldöttség, *deputáció* DÉRBI – hároméves lovak versenye, *derby* DÉRVIŠ – *dervis* DĚRN – gyep (vö. *Dorna* vn., *Podranak* vn. 'gyep menti') DERT' (teret') – dara (vö. N *derce* 'korpás liszt') DESÉRT – édesség, *desszert* DĚSPOT – zsarnok, *deszpota* DETEKTÍV – *detektív* DETEKTOR – egyenírnéző, *detektor* DETONÁCIJA – robbanás, *detonáció* DE-FÁKTO – ténylegesen, *de facto* DEFÉKT – hiba, üzemzavar, *defekt* DEFENZÍVA – védekező hadművelet, *defenzíva* DEFINÍCIJA – meghatározás, *definíció* DEFICÍT – veszteség, *definíció* DE-JŪRE – jog szerint, *de jure* DŽAZ – dzsessz DŽEM – dzsem DŽENTRI – *dzsenti* DŽŪNGLI – *dzsungel* DIAGNÓZ – kórisme, *diagnózis* DIADÉMA – ékköves fejdísz, *diadém* DIALÉKT – nyelvjárás, *dialektus* DIALÉKTIKA – *dialektika* DIAMÁNT – gyémánt DIVÁN – *díván*, dívány DIVERSÁNT – felforgató, *diverzáns* DIÉTA – előírt étrend; országgyűlés, *diéta* DIKTÁTOR – *diktátor* DIKTATŪRA – *diktatúra* DIKTOVÁT' – tollbamond, *diktál* DIPLÓM – oklevél, *diploma* DIPLOMÁT – *diplomata* DIPLOMÁTIJA – *diplomácia* DISSERTÁCIJA – értekezés, *disszertáció* DITJÁ – gyermek (vö. N *decsák* 'suhanc') DÓBRYJ – jó (vö. *Dobzse* László, *Döbrő*, *Döbör* hn.) DÓGMA – megfellebbezhetetlen állítás, *dogma* DOGMATÍZM – *dogmatizmus* DÓZA – adag, *dózis* DOÍT' – fej, tejet ad (vö. *dajka*) DOK – kikötőhely, *dokk* DOKTOR – doktor DOKTRÍNA – tan, *doktrina* DOLG – kötelesség, adósság (vö. ez az én *dolgom*) DOLÍNA – völgy (vö. *Dolina*, *Dolány* hn.) DOLOMÁN – *dolmány* DOLOMÍT – *dolomit* (ásvány) DOMINIÓN – *dominium* DOMINÓ – játék, jelmez, *dominó* DONŽUAN – szoknyavadász, *donzsuán* DORO-

GÓJ – kedves, értékes, *drága* (vö. *Podrag* hn.) DOSKÁ – tábla, *deszka*
 DÓSYTA (sýtyj) – jóllakásig (vö. *dosztig*) DOTÁCIJA – járandóság,
dotáció DOCÉNT – *docens* DRAGÓN – *dragonyos* DRÁMA – *dráma*
 DRAPÍRÓVKA – *drapériázás* DRÁTVA – cipézfonal, szurkos fonal,
dratva (vö. *drót*) DROB' – sörét, törtszám, töredék (vö. *darab*) DROBÍT'
 – széttör, darál, zúz (vö. *darabol*, N *dropca* lé csipegetett tésztaleves)
 DRUG, tsz. DRUZ'JÁ – barát (vö. *Dorog* hn. *drusza*) DRÚŽBA – ba-
 rátság (vö. *Dorozsma* hn.) DRUK D., DRUCÓK – rúd, *dorong* DUA-
 LÍZM – *dualizmus* DUGÁ – hajlított járom, ív (vö. *donga*, *dugába* dőlt)
 DUDÁ, DÚDKA – *duda* DÚMA – főnemesi tanács, gyűlés (vö. *dumál*)
 DURÁK – ostoba ember, *durák* (kártyajáték is) DUCH (duf) – lélek,
 lehelet, szag (vö. *doh*) DUCHÁN – kaukázusi falusi kocsmá (vö. N
duttyán 'lacikonyha') DUŠ – zuhany, *tus* DUŠÁ (duf, duch) – lélek
 (vö. *Dusnok* hn., R *dusnok* 'ura lelkéért szolgáló') DÚŠNYJ – fülledt,
 fullasztó (vö. *dohos*) DUÉT – kettős, *duett* DÝNJA (duf) – sárgadinnye
 (felfújg gyümölcs) D'JAK – íródiák, titkár.

EVÁNGELIE – *evangélium* EVNUCH – *eunuch* ELÉJ – (szent)
olaj, balzsam EL, ĚLKA – lúcfenyő (vö. *Gyalu*, *Gyalóka* hn.) EPÍSKOP
 – püspök ERETÍK – *eretnek* EFREÍJTER – örvezető, *fráter*.

ŽÁBA – varangyosbéka, szívszorulás (vö. N *zsába*, 'béka, ischias',
Zsablya hn.) ŽAKÉT – *szakett* ŽALJUŽÍ – ablakredőny, *zsalu* ŽAN-
 DÁRM – csendőr, *zsandár* ŽAR (gorét, gar', požár, žárkij) – tűz, parázs,
zsarátnok (vö. *Pozsár* szn.) ŽARGÓN – *zsargon* ŽBAN – fakanna, *csobolyó*
 (vö. N *csobány* 'ívóedény') ŽELATÍN – *zselatin* ŽENÁ – feleség,
 asszony (vö. N *zsana* 'zsémbes asszony') *Zsana* hn., ŽĚLOB – eresz,
 csatorna, lefolyó (vö. *zsilip*) ŽELTYJ – sárga (vö. *Zsolca* hn.) ŽEST –
 kézmozdulat, *gesztus* ŽESTIKULÁCIJA – élénk taglejtés, *gesztikuláció*
 ŽID – *zsidó* ŽÍLA – ér (vö. *Zsolna*) ŽIR (žit) – haj, zsír ŽIRAF –
zsiráf ŽIRO – forgatmány, *zsíró* ŽOKÉJ – *zsoké* ŽONGLĚR – *zsonglőr*
 ŽUŽG. ŽUŽGÁ D. (žužžát) – gabonabogár (vö. *zsizsik*, *zsuzsok*) ŽUPÁN
 – kerületi főnök, *zsupán* (vö. *ispán*) ŽJURÍ – döntőbíró, *zsüri*.

ZALÍV, ZALÍVKA – öböl, kiöntés, áradás (vö. *Zálka* hn.) ZALÓG
 (leč, ložit) – biztosíték, *zálog* ZAMÓK (zamykát, zamknút' – zár, lakat
 (vö. N *zánk* 'faretesz') ZAFÓR (zaperét) – bezárás, zár, székrekedés
 (vö. *zavár*, *Zapróc* hn.) ZASTÁVA (stat) vársorompó, előre tolt csapat
 (vö. *zászló* R *zásztó* 'ami vmiért áll') ZATÓN (topít) – téli kikötőhely,
 áradással elöntött hely (vö. *zátony*) ZĚBRA – *zebra* ZEMLJANÓJ
 (zemljá) – földi (vö. *Zemplén*, *Zimony*, *Zámoly* hn.) ZENÍT – *zenit*
 ZEFÍR – *zefír* ZIGZÁG – *zegzug-*, *cikcakk-* (vonal) ZIMÁ – tél (vö.
zimankós idő) ZOBÁT' D. (zob) – mohón eszik, *zabál* ('telerakja a be-
 gyét') ZOLOTÓJ – arany-, aranyat tartalmazó (vö. *Zalatna* hn.) ZOO-
 LÓGIJA – állattan, *zoológia* ZÓNA – égöv, földöv, *zóna*.

ÍVA – fűz(fa) (vö. R *iva* ua. *Ibafa*, *Ivád* hn.) IGLÍSTYJ (iglá) –
 tüskés, tű alakú (vö. *iglice* 'tű alakú tövis') IGRĚC (igrát) – népi ze-
 nész, játékos (vö. *igric*) ÍGO – járom, *iga* IDEÁL – eszmény, *ideál*
 IDEOLÓGIJA – világnézet, *ideológia* IDIÓT – hülye, *idióta* IEZUÍT –
jezsuita IERÁRCHIJA – rangsor, *hierárchia* IEREMIÁDA – *jeremiád*
 IEROGLIF – *hieroglif* IZBA – parasztház, kunyhó (vö. *szoba*?) IZBE-

GÁT', IZBĚGNUT' – elkerül vkit, megmenekül (vö. R. *üzbég* 'szökött szolga') IZŽOGA (žec') – gyomorégés (vö. *izgága*) IZOLÁCIJA – elszigetelés, izoláció IKÓNA – ikon IKRÁ – hal- és lábikra ÍSKRA – szikra ILLÚZIJA – érzéki csalódás, *illúzió* ILLJUSZTRÁCIJA – képmelléklet, *illusztráció* IMBÍR' – *gyömbér* IMMUNITÉT – mentesség, *immunitás*, IMPÉRIJA – birodalom, *impérium* IMPERIALÍZM – *imperializmus* IMPOZÁNTNYJ – tiszteletet parancsoló, *impozáns* ÍMPORT – behozatal, *import* IMPROVIZÁCIJA – rögtönzés, *improvizáció* IMPULZ – indíték, *impulzus* INVÁZIJA – behatolás, *invázió* INVALID – rokkant, *invalidus* INDIVÍD – egyén, *individuum* ÍNDIGO – *índigó* (festék, cserje) INDIFFERÉNTNYJ – közömbös, *indifferens* INDUKTOR – áramfejlesztő, *induktor* INDUKCIJA – *indukció* INDÚS – hindu, *indus* INKASSÍROVAT' – pénzt beszedni, *inkasszálni* INICIATÍVA – kezdeményezés, *iniciativa* INKVIZÍTOR – *inkvizitor* INKOGNITÓ – rangrejtve, *inkognitóban* INSPÉKTOR – felügyelő, *inspektor* INSPIRÁCIJA – sugalmazás, *ösztönzés*, *inspiráció* INSTRÚKCIJA – utasítás, *instrukció* INSTRUMENT – eszköz, hangszer, *instrumentum* INSULT – sértés, *inzultus* INTELLIGÉNCIJA – értelmiség, *intelligencia* INTENSÍVNYJ – erős, *intenzív* INTERVÉNCIJA – beavatkozás, *intervenció* INTERV'JÚ – beszélgetés, *interjú* INTERNÁT – *internátus* INTERNACIONÁL – *internacionálé* INTERNACIONALÍZM – nemzetköziség, *internacionálizmus* INTERPRETÁCIJA – magyarázat, *interpretáció* INTÍMNYJ – bensőséges, *intim* INTRÍGA – cselszövény, *intrika* INTUITÍVNYJ – ösztönös, *intuitív* INFÉKCIJA – fertőzés, *infekció* INFLÁCIJA – pénzhígítás, *infláció* INFLUÉNCA – *influenza* INFORMÁCIJA – tájékoztatás, *információ* INCIDÉNT – közbejött eset, *incidens* IN/ÉKCIJA – *injekció* IÓN – *ion* IPOCHÓNDRIJA – képzelt betegség, *hipochondria* IRÓNIA – gúny, *ironia* IRREÁLNYJ – *irreális* ISLÁM – *iszlám* ÍSKRA – szikra ISTÉRIJA – *hisztéria* ISTÓRIJA – történet, *história* ISTREBLJÁT' – pusztit, kiirt (erdőt is) (vö. *Terebes, Terebő* hn.). ÍSIAS – *isiász* IJÜL – *július* IJÜN' – június.

JOD – *jód*.

KABALÁ – *kabala* KABARÉ – *kabaré* KÁBEL – *kábel* KABÍNA – *kabin* KAVALÉR – udvarló, *gavallér* KAVÉRNA – *kaverna* KÁDKA – sajtár, dézsa, *kád* KÁDOČKA – *kádacska* KÁDOČNIK – *kádár* KÁDRY – vezető keret, *káderek* KAZÁK – *kozák* KAMYŠ – nád (vö. N *pipakamis* 'pipaszár') KANARÉJKA – *kanári* KEFÍR – erjesztett tejből készült savanykás ital, *kefir* KAZAMÁT – földalatti tömlőc, *kazamata* KAZINÓ – *kaszinó* KÁZUS – különös eset, *kázus* KAKADÚ – *kakadu* KÁKTUS – *kaktusz* KAL – bélsár, ürülék (vö. *Kalocsa, Kallós* hn.) KALÁČ (-kólo) – *kalács* (er. 'kerek kalács') KALEJDOSKÓP – *kaleidoszkóp* KALÍNA – kányafa (*Viburnum*) vö. *Kálnok* hn.) KALÓRIJA – hőegység, *kalória* KALÓŠA – sárcipő, *kalucsni* KALKULJÁCIJA – számvetés, *kalkuláció* KÁMENKA ('kámen') – köves *kemence* (falusi fürdőkhben) KÁMERA – fülke, zárka, *kamra* KAMÍN – kandalló (vö. *kémény*) KAMPÁNIJA – harc, *kampány* KANÁL – csatorna, *kanális* KANAPĚ – *kanapé* KANVÁ – *kanavász* KANDELJÁBR – *kandeláber* KANDIDÁT – jelölt, tudományos fokozat, *kandidátus* KÁNNA

– *kanna* (virág) KANNIBÁL – *kannibál* KANÓNIK – *kanonok* KANČUK – *kancsuka* KANJÚK – ölyv, törpe fülesbagoly (vö. *kánya*) KAPPELLÁN – *káplán* KAPITALÍZM – *kapitalizmus* KAPITÁN – *kapitány* KAPITULÁCIJA – fegyverletétel, *kapituláció* KAPRÁL – tizedes, *káplár* KAPŪSTA – *káposzta* (vö. 1 a t. cáput – fej) KARAVÁN – *karaván* KARÁS – *kárász* (hal) KARDINÁL – bíboros, *kardinális* KARIKATŪRA – torzkép, *karikatúra* KARNAVÁL – farsangi multság, *karnevál* KARTEL – egynemű vállalatok szervezete, *kartell* KARTOTÉKA – nyilvántartó, *kartoték* KAR'ÉRA – *karrier* KÁSSA – pénztár, *kassza* KASTRJÚLJA – lábas, fazék, t á j 'kaszroj' KATAKÓMBA – *katakomba* KATALÓG – jegyzék, *katalógus* KATASTRÓFA – szerencsétlenség, *katasztrófa* KATEGÓRIJA – fogalomcsoport, *kategória* KATÓD – *katód* KATOLÍK – *katolikus* KÁFEDRA – dobogó, tanszék, *katedra* KAFTÁN – *kaftán* KACAVÉJKA n é p – rövid prémes kabát, *kacabajka* KÁČKA (kačáť) – ingás, bölcső (vö. Kács hn. N kácsong) KÁSA – *kása* KAJŪTA – hajófülke, *kajüt* KVADRÁT – kocka, *kvadrát* KVARTÉT – *kvartett* KVARC – *kvarc* KVAS (kíslyj) – savanykás, erjesztett ital, *kvasz* (vö. *kovász*) KVINTESSÉNCIJA – vminek lényege, *kvintesszencia* KVÓTA – arányos járulék, *kvóta* KÉGLJA – *kugli* (játék) KEKSZ – *keksz* KERÁMIKA – agyagművesség, *kerámia* KIBÍTKA r é g – födeles kocsi, *kibitka* (vö. N *kibitka* 'bódé') KIÓSK – elárúsító bódé, *kioszk* KISÁ t á j – szütyő, zacskó (vö. N *kesza* 'pénz-, dohányzacskó') KISÉL (kíslyj) – *kiszél* (savanykás gyümölcslep) (vö. N *kiszil* 'savanyú gyümölcsleves') KLAD' (klast) – rakomány, kéverakás, *kalangya* KLÁSSIK – *klasszikus* KLEPTOMÁNIJA – beteges lopási hajlam, *kleptománia* KLÉTKA (klet) – ketrec, sejt, *kalitka* KLEPÁT' – szegecsel, összekalapál (l. *kalapács*) KLIÉNT – ügyfél, *kliens* KLÍKA – (zárt) érdekcsoport, *klikk* KLÍNKA – *klinika* KLIŠÉ – nyomódúc, *klisé* KLOÁKA – szennycsatorna, *kloáka* KLOK – csomó, fűrt, tincs (vö. *kóc* KLUB – *klub* KLJUKÁ – kampós bot (vö. N kuka 'kampós fa') KLJUČ (kljuká) – *kulcs* KLUČÁR r é g – *kulcsár*, KMIN, TMIN – *kömény* KNJAZ – fejedelem, herceg (vö. R *kenéz*, *Kenéz*, *Kenese*, *Kanizsa* hn.) KOBENJÁK D. – táska, zsák, csuklya (vö. *köpönyeg*) KOBÝLA – kanca (vö. N *kabala* 'kanca') KOBÝLKA – fiatal kanca, sáska (vö. *kabóca*) KÓBRA – pápaszemes kígyó, *kobra* KOVÁT' – *kovácsol* (l. *akó*, *patkó*) KOVÁČ t á j – *kovács* KOVBÓJ – *cowboy* KÓDEKS – *kódex* KOZŪCH, KOZUŠÓK t á j – irhabunda, suba (vö. R. *kozsucska* 'bundaféle') KOZÁ – kecske, anyakecske (vö. *Kaza*, *Kozár* hn.) KÓZLY (kozel) – bakállvány, puszagúla (vö. *kazal*) KOKAÍN – *kokain* KOKÁRDA – *kokárda* KÓKOŠ D. – tyúk (vö. *kakas*) KOKS – *koks* KOLBASÁ – *kolbász* KOLESÓ – kerék (vö. N *kolesza* 'kétkerekű taliga') KOLLĚGA – kartárs, *kolléga* KOLLEKTÍVNYJ – közös, *kollektív* KOLLĚKCIJA – gyűjtemény, *kollekció* KOLÓDKA (kolóda) – kaptafa, fafoglat, *kaloda* KÓLOMAZ (kólo+maz) kocsikenőcs, *kulimász* KÓLOS (kol) – *kalász* KOLOSSÁLNÝJ – rendkívüli, *kolosszális* KOLPÁK – kalap, süveg, sapka, *kalpag* KOLHÓZ – *kolhoz* KOLJADÁ – karácsony és vízkereszt közötti adománygyűjtés (vö. N *koleda* 'gyűjtés') KOLJADOVÁT' – alamizsnát gyűjt, *koledál* KOLRÁBI – *karalábé*

KOMÁR – szúnyog (vö. *Komárom, Komaróc* hn.) KOMBÁJN – *kom-
bájn* KOMBINÁCIJA – kapcsolat, *kombináció* KOMBINÁT – egyesí-
tett üzem, *kombinát* KOMÉDIJA – *komédia* KÓMIK – *komikus* (szí-
nész) KOMÍSSIJA – megbízatás, *komisszió* KOMMENTÁRIJ – magya-
rázat, *kommentár* KOMMUNA – közösség, *kommuna* KOMMUNÍZM –
kommunizmus KOMPÁNIJA – társaság, *kompanya* KÓMPAS – iránytű,
kompsz KOMPÉNDIJ – kézikönyv, *compendium* KOMPENZÁCIJA
– kiegyenlítés, *kompenzáció* KOMPETÉNTNYJ – hozzáértő, *kompe-
tens* KOMPLÉKTNYJ – teljes, *komplekt* KOMPLIMÉNT – bók, *kompliment*
KOMPOZÍCIJA – szerkezet, *kompozíció* KOMPÓT – befőtt,
kompót (vö. *l a t com + poro*: 'különböző gyümölcsökből együtt eltett
vmi) KOMPROMÍSS – kiegyezés, *kompromisszum* KOMFÓRT – ké-
nyelem, *komfort* KONVÉNT – *konvent* KONVENCIONÁLNYJ – meg-
szokott, *konvencionális* KONVÓJ – őrkiséret, *konvoj* (vö. *l a t con +
via*) KONGENIÁLNYJ – rokonszellemű, *kongeniális* KONGRÉSS –
kongresszus KONDENSÁTOR – sűrítő, *kondenzátor* KONDÍCIJA –
feltétel, *kondíció* KONKORDÁT – egyezmény, *konkordátum* KONK-
RÉTNYJ – valódi, *konkrét* KONKURENCIJA – verseny, *konkurrencia*
KONSERVATÍVNYJ – maradi, *konzervatív* KONSERVY – *konzeru*
(vö. *l a t con + servo*) CONSÓRCIUM – alkalmi társulás, *konzorcium*
KONSPIRÁCIJA – összeesküvés, *konspiráció* KONSTATÍROVAT' –
megállapít, *konstatál* KONSTITÚCIJA – alkotmány, *konstitúció* KONS-
SUL – *konzul* KONZULTÁCIJA – tanácskozás, *konzultáció* KONTÁKT
– kapcsolat, *kontaktus* KONTINGÉNT – keret, *kontingens* KONTI-
NÉNT – *kontinens* KONTRÁKT – szerződés, *kontraktus* KONTRÁST
– ellentét, *kontraszt* KONTRÓL – ellenőrzés, *kontroll* KÓNTUR –
körvonal, *kontúr* KONFEDERÁCIJA – szövetség, *konfederáció* KON-
FETTÍ – *konfetti* KONFISKÁCIJA – elkobzás, *konfiskáció* KONFLÍKT
– összeütközés, *konfliktus* KONCÉPCIJA – elgondolás, *konceptió*
KONCÉRT – hangverseny, *koncert* (vö. *l a t con + cerno*) KONCÉS-
SIJA – engedmény, *koncesszió* KON/JUNKTURA – helyzet, *konjunk-
tura* KON' – ló (vö. *kanca, Kóny* hn.) KOOPERÁCIJA – együttműkö-
dés, *kooperáció* KOPÁT' – ás, felás (vö. *kapál*) KOPÉJKA – *kopek* (vö.
kopja is: 'kopjás' pénz) KOPÍROVAT' – lemásol, *kopíroz* KÓPIJA –
másolat, *kópia* KOPÝTO – pata (vö. *kaptafa, 'pata alakú'*) KOPÝTCE
– patácska (vö. *állkapca 'pata alakú'*) KOP'Ě – gerely, *kopja* KORÁBL
– hajó (vö. *R karab 'kis hajó'*) KORDÓN – *kordon* KORIFÉJ – vezető
egyéység, *korifeus* KORMÁ – (hajófar, tat) (vö. *hajókormány, kor-
mányzat*) KORÓL – *király* (vö. *Károly* is) KOROČŪN, KARACŪN t á j
hirtelen halál, vég, téli napéjegylenlőség (vö. *karácsony 'az év vége'*)
KORRÉKTNYJ – kifogástalan, *korrekt* KORRÉKTOR – *korrektor* (vö.
l a t con + rego) KORREKTŪRA – hibajavítás, *korrektúra* KORRŪP-
CIJA – megvesztegethetőség, *korruptió* KORČÁGA t á j (agyag) edény,
fazék (vö. *korsó?*) KÓRCA, KÓRČI (kórcif) – *görcs* KORČMÁ r é g –
korcsma, kocsmá KORČMÁR' r é g – *kocsmáros* KORÝTO – teknő,
vályú (vö. *Kurityán, Korotnok* hn.) KOSÁ – *kasza* KOSÍT' – *kaszálni*
KOSMÁTYJ (kosá) – borzas, boglyos (vö. *köszméte 'bolyhos'*) KOSMÉ-
TIKA – szépségápolás, *kozmetika* KOSMOPOLÍT – világpolgár, *koz-*

mopolita KOSMOS – világegyetem, *kozmosz* KOSTÉL – katolikus templom (vö. *Keszthely, Kesztölc, Kosztolány* hn.) KÓSTKA – cson-tocska (vö. *kocka* 'csontból való játékkocka') KOT – kandur (vö. *kacorkirály*) KOTÉL be. KOTLÁ – kazán, kondér, üst (vö. *kotla*) KOTLO-VÍNA – völgykatlan KÓFE – kávé KOČÁN – káposzta- v. salátafej (vö. *kocsány*) KOČERGÁ – szénvonó, pizskavas (vö. N *kocserha* ua.) KOŠ – kúp alakú halfogó kosár (vö. *kas, méhkas, mellkas* KRAJ (kroif) – széle vminek, perem, *táj* (vö. *karaj, karěj, Ukrajna* hn.) KRÁTER – vulkántölcsér, *kráter* KRACH – csőd, *krach* KREDÍT – hitel, *kredit* KREM – *krém* KREMATORIJ – halottégető, *krematórium* KREMÉN' – kovakő, tűzkő (vö. *Körmöcbánya* hn.) KREÓL – *kreol* KREST – *kereszt* KRETÍN – gyengeelméjű, *kretén* KRÉCET – vadászsólyom (vö. R *keresztet* 'vadászsólyom') KRIVÓJ – görbe, ferde (vö. *Kirva* hn.) KRIKÉT – *krikett* KRINOLÍN – abroncsszoknya, *krinolin* KRIPTÓN – *kripton* (gáz) KRISTÁLL – *kristály* KRITÉRIJ – ismerv, *kritérium* KRÍTICA – bírálat, *kritika* KROV – tető, fedő, takaró (vö. *pokróc*) KROVÁT' – ágy (vö. *kerevet*) KROKÍ – vázlat, *kroki* KROKODÍL – *krokodil* KROM – *króm* KRÓMKA (króme) – szegély, szél (vö. *karima*) KROPÍT' – meglocsol, meghint (vö. N *karapol* 'szentelt vízzel behint') KRÓSNJÁ D. vesszőből v. gyökérből font kosár (vö. N *karosnya, kasornya* 'kis ételhordó kosár') KRUG – kör, öv, *korong* KRUŽIT' (krug) – forgat, kering (vö. *kuruzsol* 'a beteget körüljárja') KRUPÁ – kása, dara (vö. *korpa, Korpona, Korompa* hn.) KRJUK, KRJUČÓK – kampó (vö. N *kúrúcska* 'csáklya') KÚBOK – serleg, *kupa* KUDRJÁVYJ – bodros, *kondor, göndör* KUKOVÁT' – *kakukol* KUKÚŠKA – *kakuk* KÚKOI' – *konkoly* KÚKOI' – kámzsa, csuklya (vö. N R *kuklya*) KUKURÚZA – *kukorica*, tengeri KULÁK – *kulák* KŪLI – *kuli* KULÍSA – színfal, *kulissza* KULMINÁCIJA – tetőpont, *kulmináció* KULT – *kultusz* KULTIVÁTOR – *kultivátor* KULTŪRA – *kultúra* KUM – *koma* KUMÁ – *komaasszony* KUNTŪS r é g – *köntös* KŪPA r é g – halom, csoport (vö. *kúp, kupac Kup, Köpec* hn.) KUPÉ – vasúti szakasz, fülke, *kupé* KUPÉC (kupít' – kereskedő (vö. *kupec*) KUPLĚT – *kuplé* KŪPOL – *kupola* KUPÓN – szelvény, *kupon* KURGÁN – kurgán (vö. *korhány* 'kunhalom', *Korkány* hn.) KURS – tanfolyam, *kurzus* KURJÁTNIK (kúrica) – tyúkól (vö. N *kurnyik* 'tyúkól') KUTÓK be. KUTKÁ – zug, kis sarok (vö. *kuckó*) KUS t á j – darabka (vö. *konc* 'darab' *koncol* 'darabol') KŪHNJA – *konyha* KUČAVÉJKA – 1. KACAVÉJKA KŪCYJ – kurtafarkú, kurta (vö. N *kusza* 'megcsonkított farkú') KŪCMA – *kucsma*.

LABÍENYJ – bizonytalan, *labilis* LABIRÍNT – útvesztő, *labirintus* LABORÁNT – *laboráns* LABORATORIJA – *laboratórium* LÁVA – *láva* LAVÁNDÁ – *levendula* LAVÍNA – hógörgeteg, *lavina* LAVÍRO-VAT' – *lavíroz* LÁVOČKA (LÁVICA D.) – kis pad (vö. *lóca*) LAGŪNA – *laguna* LAZŪR' – égszínkék, *azúrkék* LAK – *lakk* LAKÉJ – lakáj LÁKOMKA (lákomyj) – torkos, nyalánk (vö. N *lakoma* 'torkos, falánk') LAKONÍZM – szűkszavúság, *lakonizmus* LÁMA – *láma* LAMENTÁCIJA – panaszkodás, *lamentáció* LÁMPA – *lámpa* LAMPION – színes papírlámpa, *lampion* LAPTÁ – métázás (labdajáték), *labdaütő* (vö. *labda*

er. 'labdaütő') LAPŠÁ (nyj LAKŠÁ) – (metélt) tészta (vö. *laska*) LASSÓ – *lasszó* LATĚNTNYJ – lappangó, *latens* LEBEDÁ – *laboda* (paréj) LĚVYJ – bal, baloldali (vö. *Lőcse* hn.) LEGÁLNÝJ – *legális*, LEGÁT – követ, *legátus* LEGĚNDA – *legenda* LEGIÓN – *légió* LEGITIMÍST – *legitimista* LĚD – jég (vö. *Lédec*, *Ledény*, *Lednic* hn.) LEŽÁT' – fekszik, hever (vö. N *lezsák* 'semmirekellő, naplopó') LĚKTOR – előadó, *lektor* LĚMĚCH (lomít) – ekevas, szántóvas (vö. *lemez*) LĚN – *len* LEOPÁRD – *leopárd* LEPĚŠKA – kis *lepény*, tabletta LEPÍT' – mintáz, ragaszt, tapaszt (vö. *madárlép* 'ragadós madárfogó') LES – erdő (vö. *Lesznye*, *Leszna*, *Liszna* hn.) LETARGÍJA – fásultság, *letargia* LEŠČÍNA – mogoróbokor (vö. *Lask*, *Laskó*, *Laszkár*, *Liszka* hn.) LIBERALÍZM – szabadelvűség, *liberalizmus* LIBERALNÝJ – *liberális* LIBRĚTTO – szövegekönyv, *librettó*, LÍGA – szövetség, *liga* LIGNÍT – *lignit* LIKVIDÁCIJA – felszámolás, *likvidáció* LILIPŮT – törpe, *liliputi* LÍLIJA – *liliom* LILÓVYJ – *lila* LIMONÁD – *limonádé* LÍNIJA – vonal, *linea* LINĚVÁT' – *meglincsel* LÍPA – hársfa (vö. *Lippa*, *Liptó* hn.) LÍRA – lant, *líra* LITOGRAFÍJA – könyomás, *litográfia* LIFT – felvonó, *lift* LICĚJ – *liceum* LOVĚC (lovít) – halász, vadász (vö. *Lóc* hn.) LOG (leč') t á j – szurdok, elhanyagolt szántó (vö. *parlag*) LÓGIKA – *logika* LÓDKA – csónak, *ladik* LÓŽNIK D. t á j durva takaró (vö. N *lazsnak* 'takaró', *ellazsnakol*) LOKÁLNÝJ – helyi, *lokális* LÓKON – hajtincs, *lokni* LOKOMOBÍL – gőzgép, *lokomobil* LOKOMOTÍV – mozdony, *lokomotív* LOM, ŽELĚZNYJ LOM (lomít) – vastörmelék (vö. *lom*, *lim-lom*) LOPÁTA – evező *lapátja*, *lapát* LOPÁTKA – kis *lapát*, *lapocka* LOPŮCH – bojtortján (levél) (vö. *lapu*) LÓŠÓŠ' – *lazac* LOTO – *lottójáték* LUKÁ t á j kanyar, kiszögelés, hajlat (vö. *lanka*) LUNATÍK – holdkóros, *lunátikus* LUČÍNA (luč) r é g – (fenyőfából hasított) világítófáklya (vö. *lúčfenyő*, N *lucsifa*) LÝSYJ – kopasz (vö. *Lisza*, *Liszó* hn.) LJUTERÁNSKIJ – *lutheránus* LJUCĚRNA – *lucerna* LJÁPIS – pokolkő, *lápisz*.

MAVZOLĚJ – *mauzóleum* MAVR – szerecsen, *mór* MAG – *mágus* MAGAZÍN – raktár, *magazin* MAGARÁDŽA – *maharadzsza* MÁGIJA – varázslás, *mágia* MAGNÁT – *mágnás* MAGNÍT – *mágnés* MADÓNNA – *madonna* MADRIGÁL – *madrigál* (versforma) MAD'JÁR – *magyar* MAZ' – gyógykenőcs, kenőanyag (vö. *máz*) MÁZAT' – beken, *mázol* MÁJ – *május* MAJÓLIKA – *majolika* MAK – *mák* MAKĚT – minta, *makett* MAKSIMÁLNÝJ – *makszimális* MAKULATŮRA – selejtpapír, *makulatúra* MALÍNA – *málna* MÁMA – *mama* MAMMÓNA – *mammon* MANDARÍN – kínai méltóság, narancsféle gyümölcs, *mandarin* MANDÁT – megbízólevél, *mandátum* MANDOLÍNA – *mandolin* MANĚVR – hadgyakorlat, csselfogás, *manóver* MANEKĚN – próbakisasszony, *maneken* MANIÁK – rögeszmés, *mániákus* MANIKJŮR – kézápolás, *manikür* (vö. l a t manus + curo) MANIPULÁCIJA – ravaszkodás, *manipuláció* MANIFĚŠT – kiáltvány, *manifestum* MÁNIJA – rögeszme, *mánia* MÁNNA – *manna* MANOMĚTR – fesz mérő, *manometer* MANSÁRDA – *manzárd* (szoba) MARGARÍN – *margarin* MÁRKA – minőség, *márka* MARKITÁNT – *markotányos* MARKSÍZM – *marxizmus* MARŠ – menet, induló, *mars* MÁRT –

március MARCIPÁN – *marcipán* MÁRSAL – *marsall* MÁSKA – álarc, *maszk* MÁSSA – pép, *massza* MASSÁZ – gyúrás, *masszázs* MASSÍV-
 NYJ – tömör, *masszív* MÁSTER – *mester* MATEMÁTIKA – *mate-*
matika – MATERIALÍZM – *materializmus* MATÉRIJA – anyag, *ma-*
téria MÁTKA (mať) – méh, anyaállat, nőstény) (vö. *mátka*) MATRÁS,
 MATRÁC – *matrac* MATRÓNA – *matróna* MATRÓS – *matróz* MATČ
 – *meccs* MACHINÁCIJA – fondorkodás, *machináció* MACHÓRKA –
mahorka (dohányfajta) MÁČECHA (mať) *mostoha* MÁŠÍNA – gép,
masina MEDÁL – érem, *medália* MEDVÉD' (méd+ed) – mackó, *medve*
 (er.: 'mézevő') MĚDIK – *medikus* MEDITÁCIJA – elmélkedés, *medi-*
táció MEDNÍCA D. (médnyj, med') – rézedény (vö. *medence* er.: 'rézből
 való edény') MEDÚZA – *medúza* MEŽÁ (mež) – birtokhatár, *mezsgye*
 vö. *megye* is) MEZGÁ – hánccsrost, fanedv (vö. *mézga*) MELANCHÓ-
 LIJA – búskomorság, *melanchólia* MELÁSSA – *melasz* MELÓDIJA –
melódia MELODRÁMA – *melodráma* MEMORÁNDUM – emlékirat,
 memorandum MĚNTIK r é g – *mente* MENUÉT – *menüet* MEN'SE-
 VÍK – *mensevik* MENJŮ – *menü* MÉRA – *mérték*, *mérő*, *mérőedény*
 MĚRIT' – (meg)mér, *kimér*, felpróbál MĚRTVAJA VODÁ – holt víz,
 holt ág (vö. *morotva*) MESS – *mise* METEÓR – *meteor* METEOROLÓ-
 GIJA – időjárás, *meteorológia* MÉTOD – módszer, *metódus* METR –
méter MECH – tömlő, fujtató (vö. *anyaméh*) MECHANÍZM – gépezet,
mechanizmus MECENÁT – pártfogó, *mecénás* MEČ – kard (vö. *Mecsér*
 hn., szn. 'kardkészítő') MEČĚT – *mecset* MIGRĚN – fejjörcs, *migrén*
 MIKROSKÓP – *mikroszkop* MIKROFÓN – *mikrofon* MILITÁRÍZM –
militarizmus MÍLOST' – kegy, könyörület (vö. *malaszt*) MIMÓZA –
mimóza MINARĚT – *minaret* MINDÁL – *mandula* MINIMÁLNYJ –
minimális MINÍSTR – *miniszter* MIRT – *mirtusz* MÍSSIJA – küldetés,
misszió MIFOLÓGIJA – *mitológia* MOGÍLA – sír, sírhalom (vö. *mág-*
lya) MOZG – agyvelő (vö. N *mozga* 'csontvelő') MÓKRYJ – nedves
 (vö. *Mokra*, *Mokrágy*, *Mokrin* hn.) MOLODĚC – legény, derék gyerek
 (vö. *malac*? 'fiatal sertés') MOLÓT' – őrlő, darál (vö. *malom*) MOE
 molót) – *moly* MONÁRCHIIJA – egyeduralkodó, *monarchia* MONO-
 GRÁMMA – *monogram* MONOLÓG – *monológ* MONOPÓLIJA – *mo-*
nopólium MONTÁŽ – összeállítás, *montázs* MONUMENTÁLNYJ –
 nagyarányú, *monumentális* MORÁL – erkölcs, *morál* MÓRFIJ – *mor-*
fium MORKÓV' – sárgarépa, *murok* (répa) MORÓZ – fagy, hideg (vö.
zúzmara, *zúzmaráz*, R *maráz*) MOSKÍT – *moszkító* MOTÍV – indítóok,
motivum MOTOVÍLO, MOTÁLKA (motát) csörlő, *motolla* MOTÓR –
motor MÓTTO – jelmondat, *mottó* MOCH – *moh(a)* MOČÍLO (mocíť,
 mókryj) – len-, kenderáztató (vö. *mocsár*, N *mocsolya*, *Mocsolya*, *Mo-*
csolád hn.) MRÁMOR – *márvány* MUŽÍK – szegényparaszt, *muzsik*
 MŮZA – *műzsa* MUZĚJ – *múzeum* MŮZYKA – *muzsika* MŮKA –
 kín, gyötrelm (vö. *munka*) MUČNÍK (muká) – lisztkereskedő (vö. N
mucsárka 'lisztes asszony') MUL – öszvér (vö. *mulya*?) MULÁT –
mulatt MŮMIJA – *múmia* MUST – *must* MŮTNYJ – zavaros, sáros
 (vö. *Mutne*, *Mutos* hn.) MUFLŮN – *muflon* MŮFTA – *muff* MŮCHA
 légy (vö. *Muzsna*) MUŠKA – legyecské (vö. *muslica* N *muska*) MUŠ-
 MULÁ – *naspulya* (*naspulya*, *nespulya*) MYSELŮVKA) *mys'* + *lovit'* –

egérfogó (vö. N *misalovka* ua.) MJÁSO – hús (vö. *mészáros*) MJÁTA – *menta* MJAC – labda (vö. N *mancs* 'játékgolyó fából').

NADĚRGIVAT', NADĚRGNUT' (deržát) – ráhúz, ráránt (vö. *nad-rág*) NAÍVNYJ – *naiv* NARKÓZ – *narkózis* NARCÍSS – *nárcisz* NASÁD D. (nasadít) – evezős hajó, csónak (vö. *naszád*) NATURALÍZM – *naturalizmus* NAÚŠNIK (úcho) – fülvédőrész (sapkán) (vö. R *násfa*, *násva* 'fülbevaló') NACÍZM – *nácizmus* NACIONALZÁCIJA – államosítás, *nacionalizáció* NÁCIJA – nemzet, *náció* NEVÓLJA (vólja, veléf) – rabság, szükség (vö. *nyavalya*) NEVRASTĚNIJA – *neuraszténia* NEGATÍVNYJ – *negatív* NEGLIZĚ – pongyola, *neglizsé* NEGR – *néger* NEKTÁR – *nektár* NĚMEC (nemój) – *német* NEMÓJ – *néma* NEÓN – *neon* NESESĚR – *neszesszer* NETTÓ – *nettó* NIGILÍZM – *nihilizmus* NÍŽNIJ – alsó (vö. *Nizsna* hn.) NÍKEL – *nikkel* NIKOTÍN – *nikotin* NIMB – *nimbusz* NÍMFA – *nimfa* NIRVÁNA – megsemmisülés, *nirvána* NÍTČENKA – *nyüstszál* (vö. N *nyüst* 'a szövőszék vastag fonala') NOVÍNKA – újság, újdonság (vö. R *novinka* 'pletyka') NÓVYJ – új (vö. *Novaj*, *Novák* hn.) NÓVYJ GRAD – új vár, új város (vö. *Nógrád* hn.) NOMÁD – *nomád*, NÓNSENS – esztelenség, *nonszensz* NÓRMA – *norma* NORMÁLNÝJ – *normális* NOSÍLKI (nosít) – hordágy (vö. *nyoszolya*, *Noszoly*, *Noszaly* 'folyómeder') NOJÁBR' – *november* NUL – *nulla* NUMIZMATIKA – éremtan, *numizmatika* NUNCIJ – követ, *nuncius* NŮTRIJA – *nutria* NJUÁNS – árnyalat, *nuánsz*.

OÁZIS – *oázis* OBVARÍT' (varít) – leforráz (vö. *abárol*, *abál*) OBĚD (ob+edá, est) – *ebéd* OBELÍSK – *obeliszk* ÓBRAZ (razít) – kép, *ábrázat* OBRÓK (obréc') – jobbágyi szolgáltatás (vö. *abrak* er.: vmi 'meghatározott pl. zsold, adó, étel') ÓBRUČ (ruká) – *abroncs* (er.: 'karkötő v. gyűrű') OBSERVATÓRIJA – *obszervatórium* OB/EKTIVÍZM – tárgyilagosság, *objektívizmus* OVÁLNÝJ – *ovális* OVÁCIJA – lelkes ünneplés, *ováció* OVĚC – zab (vö. R *asz* ua.) OGURĚC – uborka, *ugorka* ÓDA – *óda* ÓZERO – tó (vö. *Ozera* hn.) OZÓN – *ozon* OKÁZIJA – kedvező alkalom, *okkázio* OKEÁN – *óceán* OKNÓ (óko) – ablak, gödör, mélyedés (vö. *akna*) OKÓVY (kováf) – bilincs, lánc (vö. *akó* er.: 'körülvasalt hordó') OKÓLICA – (kolo) – falu határát jelző kerítés (vö. *akol*) OKTJÁBR' – *október* OLĚN' – szarvas (vö. *Ónok* hn.) OLÍVA – olajfa, *oliva* OLIGÁRCHIA – *oligárchia* OLIMPIÁDA – *olimpia*, *olimpiász* OLTÁR' – *oltár* OLŠÁNIK, OLŠNJÁK (olchá, elcha) – égerfaerdő (vö. *Olcsva*, *Ósva*, *Jósvafő*, *Ócsa*, *Ilosva* hn.) OMÓNIM – hasonló hangzású szó, *homonima* OPÁL – *opál* ÓPERA – *opera* (műfaj) OPERÁCIJA – *operáció* OPERĚTKA, OPERĚTTA – *operett* ÓPIJ, ÓPIUM – *ópium* OPPORTUNÍZM – megalkuvás, *opportunizmus* ÓPTIK – *optikus* OPTIMÍZM – derülátás, *optimizmus* ORANGUTÁNG – *orángután* ORATÓRIJA – *oratórium* ÓRGÁN – szerv, *orgánium* ORGÁN – *orgona* (hangszer) ÓRGIJA – *orgia* ÓRDA – *horda* ORDINÁRNÝJ – közönséges, *ordinaré* ORĚL – sas (vö. *Orló*, *Arló* hn.) ORĚCH – dió (vö. *Oros*, *Oroszka*, *Orosztony* hn.) ORNAMĚNT – díszítés, *ornamentum* ORNITOLÓGIJA – madártan, *ornitológia* ORTOPĚDIJA – testgyógyászat, *ortopédia* ORFOGRÁFIJA – helyesírás, *ortográfia* OSÍNA – rezgőnyárfa (vö. *Oszikó* hn.) OSÓT – csorbóka (tövisfajta) (vö. N *aszat*) ÓSTROV – sziget (vö. *Osztró*,

Esztró hn.) OSTRÓG (steréc') – börtön, várfal (vö. *Esztergom, Eszterháza* hn.) ÓSTRYJ – hegyes (vö. N *ösztorü, osztoru*, 'hegyes karó') OTEL – szálló, *hotel* ÓTRUBI (otrubif, rubif) – korpa (vö. *otromba*; 'korpa → durva → otromba') OŠÍBKA (o-šibka) – *hiba*.

PÁVA – *páva* (tyúk) PÁVIÁN – *pávián* PAVILÓN – kerti ház, *pavilon* PÁGODA – *pagoda* PADISÁCH – szultán, *padisah* PÁZIT' (pa+ziť) r é g t á j rét, legelő, *pázsit* PÁZDER'E D. (drať) – kender-szár törmeléke (vö. *pozdorja*) PAKOSTNYJ – aljas, trágár (vö. *pákosztos*) PAKT – egyezmény, *paktum* PALÁNKA – *palánkerődtmény* PALÁTA – *palota* PALÁS – *pallós* PALÍT' – éget (vö. *pálinka* 'égetett bor') PÁLICA r é g – buzogány, héttollú bot (vö. *pálca*) PÁLKA – bot, nyél (vö. N *palka, páka* 'a gyékény buzogánya') PÁLMA – *pálma* PAMFLÉT – *pamflet* PAN – úr, nemes úr (vö. *ispán*) PANÁMA – *panama* PÁNÍKA – *pánik* PANNÓ – egész falat beborító festmény, *pannó* PANÓPTIKUM – viaszbabgyűjtemény, *panoptikum* PANORÁMA – tájkép, *panoráma* PANTEÓN PÁNCYR' – *páncél* PÁPA – *papa* PÁPA – *pápa* PAPÍRUS – *papirusz* PAP'É-MAŠÉ – *papírmasé* PÁPOROTNIK – *páfrány* (vö. *Poprád* hn.) PÁPRIKA – *paprika* PAR (pret) – gőz, *pára* PÁRA – *pár* PARÁBOLA – *parabola* PARÁGRAF – *paragrafus* PARÁD – díszszemle, *parádé* PARAZÍT – élősd, *parazita* PARALÍC – hűdés, *paralízis* PARALLÉLNYJ – párhuzamos, *paralel* PARASÓL – felsőszárnyas repülőgép, napernyő, esernyő (vö. N *parazoly* 'esernyő, napernyő') PARAFÍN – *parafin* PARVENJÚ – felkapaszkodott egyén, *parvenü* PARDÓN – *pardon* PARÍK – *paróka* PÁRIT' – gőzöl, *párol* PARÍT' – gőzölög, *párolog* PÁRIJA – *pária* PARK – *park* PARKÉT – *parkett* PARLÁMEHT – *parlament* PARÓDIJA – torzítás, *paródia* PARTIZÁN – *partizán* PARTITÚRA – *partitúra* PARTIJA – *párt* PARTNER – játéktárs, *partner* PARCÉLLA – *parcella* PÁSMO, PÁSMA – csomó, köteg, *pászma* PASSÍVNYJ – *passzív* PÁSIJA – szenvedély, *passzió* PÁSTA – *paszta* PASTÉL – *pasztell* PASTERNAK – *paszternák* PÁSTOR – *lelkipásztor* PASTORÁL – *pásztorjáték, pasztorál* FÁSTUCH (pastí) – *pásztor* PAST' – csapda, kelepce (vö. N *paslica* 'egérfogó') PÁSCHA – húsvét (vö. *pászka*) PATÉNT – szabadalom, *patent* PÁTER – *páter* PATÍNA – *patina* PATRIÁRCH – *patriárka* PATRIÓT – hazafi, *patrióta* PATRÓN – töltény, *patron* PATRÓN – pártfogó, *patronus* PAÚZA – szünet, *pauza* PAUK – *pók* PÁFOS – *pátosz* PACIFÍZM – *pacifizmus* PAŠÁ – *pasa, basa* PASTÉT – *pástétom* PAJÁC – bohóc, *pojáca* PEDAGÓG – *pedagógus* PEDÁL – taposó, *pedál* PEDÁNT – kínosan pontos, *pedáns* PADIKJÜR – *pedikür* PÉKAR' (peč') – *pék* (vö. *Pekár* szn.) PÉKLO' r é g PÉKLO (peč) – forróság, *pokol* PELENÁ – takaró, lepel (vö. *pelenka* PELÉNKA – *pelenka* PELERÍNA – körgallér, *pelerin* PELIKÁN – *pelikán* PÉPEL (palíf, plámja) – hamu (vö. *hamupipőke, -pepelyke, Papolc* hn.) PERGÁMEN, PERGÁMENT – *pergamen* PERELÓG (pere+log, lezáf, leč') – ugar, *parlag* PÉREC (er.: PPÉREC) – *paprika* PERÍNA (peró) – *párna* ('tollal töltött') PERIÓD – *periódus* PERISKÓP – *periszkóp* PERIFÉRIJA – a városok szélső része, *periféria* PERMANÉNTNYJ – állandó, *permanens* PERRÓN – (vasúti) *peron* PERS – *perzsa* PERS-

PEKTÍVA – távlat, *perspektíva* PESÓK – homok (vö. *piszok?* (*Pészak, Peszek, Pestyén, Pöstyén* hn.) PESSIMÍZM – borulátás, *pepszimizmus* PESTOVÁT' r é g gondoz, dajkál (vö. *pesztrál*) PESTRÚŠKA (pěstryj) – *pisztráng* PESTÚN, PESTÚN'JA (pestovát' – gondos nevelő(nő) (vö. *pesztonka*) FETÁRDA – *petárda* PETÍCIJA – kérelem, *petíció* PETRÚŠKA – *petrezselyem* PETÚNJA – *petúnia* PEČÁTKA – *pecsétke* PECÁT' – bélyegző, *pecsét* PEČEN'É (peč) – sütés, sütemény (vö. *pe-csenye*) PEČŪRKA (peč') – kis kályha (vö. *csiperkegomba* 'kiskemence alakú') FEČ' – kemence, kályha (vö. R N *pest* ua., *Pest, Pestes* hn.) PIANÍNO – *pianínó* PIVNÍCA D. (pivo, piť) – *sörözőpince* PIGMÉNT – festőanyag, *pigmentum* PIZÁMA – *pizsama* PÍKA – lándzsa, *pika* PIKÁNTNYJ – csipős, *pikáns* PÍLKA – kis fűrész (vö. N *pilkár* 'favágó') PILÓT – *pilóta* PINGVÍN – *pingvin* PING-PONG – *pingpong* PIRAMÍDA – *pirámis* PIRÓG – töltött lepény (vö. N *piroha* 'derelye') PISTOLÉT – *pisztoly* PIT'Ě (pit') – ivás, ital (vö. *pityóka, pityókos*) PIJÁVICA, PIJÁVKA (piť) – nadály, *pióca, pióka* ('vérivó') PLAGIÁTOR – *plagizátor* FLAKÁT – *plakát* PLANÉTA – *plánéta* PLANÍROVAT' – *planíroz* PLÁNKA – léc (vö. *palánk* N *plánk* 'deszkakerítés') PLATÁN – *platán* PLÁTINA – *platina* PLATFÓRMA – álláspont, *platform* PLAFÓN – *plafon* PLAŠĆ (plóskij) – (ujjatlan) köpeny, esőkabát (vö. *palást*) POLÓVA t á j (polóť) – *pelyva* (*polyva*) PLED – takaró, *pléd* PLENÁRNYJ – teljes, *plenáris* PLENUM – *plénium* FLĚSEN' – *penész* (N *penészl, pelészn*) PLEŠ' (plesivyj) – kopaszság, folt, kopár hely (vö. *pilis* 'kopaszra nyírt hely a papok fején', *Pilis, Pelsőc, Peleske*) PLÓMBA – *plomba* PLÓSKIJ – lapos, sima (vö. *palack*) PLÓŠĆICA – lapostetű (vö. *poloska* N *palacka, palackféreg*, 'lapos féreg') POVIVÁT', POVIT' (vit') – becsavar, körülteker (vö. *pólya, pólyál*) POGÁNYJ – piszkos, tisztátalan (vö. *pogány*) POGÓN, POGÓNJA – üldözés, hajsza (vö. *pagony* 'fiatal erdő' R 'az erdőnek az a része, amely a vadászok és a hajtók között van' POD (pod = alatt) – kemencefenék (vö. *pad* er.: 'alja, fenéke vminek', *padka, padló*) PODÁGRA – *podagra* PODKÓVA (kovát) – *patkó* PODMOLÓT' – pótlólag megőről (vö. N *padmaly* 'alámosott, aláőrölt part ürege') POŽIGÁT', POŽEČ' (žeč') eléget, feléget (vö. *pozsgás* 'égő, piros arcú', *Pozsega* R *Pozsoga* 'felégetett erdő, föld') POŽRÁT' (žret) felfal, zabál (vö. *pazsrák* N 'falánk') PÓZA – *póz* POZÍCIJA – *pozíció* POZUMÉNT – *paszomány* POKRÓV, POKRYVÁLO (pokryvát, kryť) – takaró (vö. *pokróc*) POLÉMIKA – *polémia* POLŽŪN (polzťi) – mászó, csúszó élőlény (vö. N *púzza* 'csiga') POLÍP – *polip* POLITÉCHNIKA – *politechnikum* POLÍTIKA – *politika* POLITŪRA – *politúr* POLÍT' meglocsol, leönt (vö. *palaj* 'iszapos hely, homokzátony') PÓLKA – *polc* POLÓVA t á j – *polyva, pelyva* PÓLOVEC (polóvyj) – polovc, kun (vö. *palóc* 'fehér kun, jász') POLOŽÍT' – rakni, lerakni (vö. N *palozsna, polozsna* 'odatett tojás') POLÓT' – gyomlál, tisztogat (vö. N *palol* 'gabonát tisztít') POLTORÁ – másfél (vö. *poltura* 'másfél garas') PÓLJKA – *polka* PÓLSKIJ – lengyel, *polyák* PÓLJUS – sark, *pólus* POLJÁNA (póle) – tisztás (vö. *Pojána, Polyán* hn.) POMÁDA – *pomádé* POMESTÍ – seper (egy ideig) (vö. *pemete* 'kemencesepű' *pamat*) POMOČÍT' (mókryj) – benedvesít (vö.

pamacsol POMÓŠČNIK (pomóč') – segítő, helyettes (vö. N *pomosznyik* 'kisegítő cseléd') PÓMPA – *pompa*, dísz PÓMPA – *pumpa* PÓNI – *póni* (ló) PONOSÍT' – ócsárol, becsmérel (vö. *panaszol*) PONJÁVA, PONÉVA t á j háziszóttas anyag (vö. *ponyva*, *panyóka*) POP – *pap* POPLÍN – *puplin* POPUGÁJ – *papagáj* PÓRA – *pórus* PÓRTO – *portó* PORTRÉT – *portré* PORUCÍT' (ruká) – megbíz valakit (vö. *parancsol*) PORCIÓN – *porció* POSETÍT' – meglátogat (vö. N *pászita*, *pocéta* 'keresztelési vendégség') POSÁV (postávit) t á j – összecsavart vászondarab (vö. *posztó*) POSTANÓVKA (postávit) – felállítás, megszervezés (vö. *pászta* 'rész, szakasz') POTVÓR D. – rágalom (vö. *patvar*) POTÉNCIJA – *potencia* POTÓK (teč') – folyás, *patak* POTÓM – azután, majd (vö. *potomra* dolgozni, 'majdra, hitelre') POTROCHÁ – belső részek, zsigerek (vö. *potroh*) PÓTJAG (tjagát) – húzószíj, térdszíj (vö. *pating* 'az ekét a taligával összekötő lánc') PÓČTA – *posta* POÉZIJA – *poézis* PRAVOSLÁVNYJ – *pravoszláv* PRÁZDNYJ – tétlen, dologtalan (vö. *parázna*, *Parasznya*) FRAŠČÁ, FRAŠČ t ő r t *parittyá* PRÉMIIJA – *prémium* PREM'ÉRA – premier PREPARÁT – *preparátum* PRÉRIJA – *préri* PRESS – *prés* PRESTÍŽ – *presztizs* PRET (spor) – veszekedik, vitázik (vö. *perel*, *pöröl*) PREFÉKT – *prefektus* PRECEDÉNT – *precedens* PRIBEGÁT' (beg) – odafut, menekül (vö. *pribék*, 'szökevény, útonálló, hóhérsegéd') PRIVILÉGIJA – *privilegium* PRÍZMA – *prizma* PRIMABALLERÍNA – *prímaballerina* PRIMADÓNNA – *primadonna* PRIMITÍVNYJ – *primitív* PRÍMULA – *primula* PRÍSTAV (pri+stat) – rendőrbiztos, őrszolgálatlaltal megbízott hiv. személy (vö. *poroszló*, *porosztó*) PRITVÓR – (templomi) előcsarnok (vö. *pitvar*, *pitár*) PRÓBA – *próba*, próbázás PRÓBOVAT' – próbál PROBLÉMA – *probléma* PROVOKÁCIJA – *provokáció* PROGNOZ – *prognózis* PROGRAMMA – *program* PROÉKT – tervezet, *projektum* PRÓZA – *próza* PROKLAMÁCIJA – *proklamáció* PROLETARIÁT – *proletariátus* PROLETÁRIJ – *proletár* PROLOG – *prologus* PROPAGANDA – *propaganda* PRÓSO – köles (vö. *prosza* 'lepény kukoricaliszból, er.: kölesből) PROSPÉKT – *prospektus* PROSTÓJ – egyszerű, alacsonyszármazású (vö. *paraszt*) PROTÉKCIJA – *protekción* PROTÉSTOVAT' – *protestál* PROTOPLÁZMA – *protoplazma* PROFÉSSOR – *professor* PRÓFIL – *profil* PROFÍT – *profit* PROCÉNT – *percent* PROCÉSS – *processzus* FRÚSSKIJ – *porosz* PRJAŽÍT' – zsírban süt (vö. R N *parászol* 'pörkök, főzeléket beránt') PRJAST' – fonni (vö. *përészlen* 'forgó orsó a szövőszéken') PSAR (péc) t ő r t *kutyapecér* (vö. *Peszér* hn.) PSICHOLOGIJA – *pszichológia* PTÍCA – madár (vö. N *ptackár* 'madarász') PUBLICÍST – *publicista* PÚDRA – *puder* PÚZO n é p – has, pocak (vö. *puzdra*) PULÓVER – *pulóver* PULS – ütőér, *pulzus* PULT – *pult* PÚMA – *puma* PUNKT – *pont* FURITÁNIN – *puritán* PUSTÓJ – üres, *puszta* PUTČ – *puccs* PŪT' – út (vö. *Putnok*, *Putna* hn.) PÚŠKA – ágyú (vö. *puska*) PČELÁ – méh (vö. *Peselnék* vn 'méhes') PYRÉJ – tarackbúza (vö. *perje*) PJUPÍTR – *pulpitus* PJURÉ – *püré* PJATÁ, PJÁTKA r é g sarok, láb (vö. *pata*) PJÁTNIKA (pjať) – *péntek* PJATÓK – öt darab (vö. *peták* 'öt krajcár') PJAT' – öt (vö. *Pécs* hn.).

RAB – *rab*, *rabszolga* RÁBBI – *rabbi* RABÓTA – munka (vö. *rabota*, *robot*) RAVNÍNA – síkság (vö. *róna*) RÁDŽA – radzsa RADIÁTOR – *radiátor* RADÍVYJ D. (radét, rad) igyekvő, segítő (vö. N *ragyiva* 'serény, szorgalmas') RÁDIJ – *rádium* RÁDIO – rádió RÁDIUS – sugár, *rádiusz* RAZBÓJNIK (boj, biť) – rabló (vö. *bojnik*, *bonyik*, *bunyk* ua.) RAK – *rák* RAKÉTA – *rakéta* RAKÍTA – kecskefűz, *rekettye* (vö. *Rakató*, *Rekettye* hn.) RÁMA – *ráma* RANG – rang RÁPORT – jelentés, *raport* RAPS (REPS D.) – *repce*(?) RÁŠPIE – *ráspoly* RÁFIJA – *raffia* (pálmafajta) RACIONÁLNYJ – *racionális* REABILITÁCIJA – *rehabilitáció* REÁKCIJA – *reakció* REALÍZM – *realizmus* REÁLNYJ – *reális* REVÁNS – *reváns* REVÍZIJA – *revízió* REVÓLVER – *revolver* REVOLJÚCIJA – *revolúció* RÉGENT – *régens* REGLÁN – *raglán* RÉDKIJ – gyér, *ritka* REDÚKCIJA – csökkentés, *redukció* RED'KA – kerti *reték* REDÍSKA – hónapos *reték* REŽÍM – *rezsím* REZEDÁ – *rezeda* REZIDÉNCIJA – *rezidencia* REKÁ – folyó (vö. N *réka* 'ér, patak', *Rika*, *Rikájó* vn.) REKLÁMA – *reklám* REKLAMÁCIJA – *reklamáció* REKÓRD – *rekord* REKTOR – *rektor* RELÉ – *relé* RELJATÍVNYJ – *relatív* REMINISCÉNCIJA – *reminiszcencia* RENESSÁNS – *reneszánsz* RENKLÓD – *ringló* RENOMÉ – *renomé* RENTÁBELNYJ – *rentábilis* RENTGÉN – *röntgen* RÉPA – *répa* REPERTUÁR – *repertoár* RÉPLIKA – *replika* REPORTÁŽ – *riport* REPORTĚR – *riporter* REPRESENTÁCIJA – *reprezentáció* REPRODUKCIJA – *reprodukción* REPS – *ripsz* RESPEKT – *respektus* RESPUBLIKA – *respublika* RÉTUS' – *retus*(álás) REFERÁT – *referátum* REFERÉNT – *referens* REFLEKS – *reflex* REFLEKTOR – *reflektor* REFÓRMA – *reform* REFRÉN – *refrén* RECÉPT – *recept* RĚSETÓ – *rosta* RŽA t á j r é g (rdeť, ržij) – *rozsa* (vö. *ragya*) RIDIKJÚL – *ridikül*, *retikül* RING – *ring* RITM – *ritmus* RÍTOR – *rétor* RICÍN – *ricinus* ROBOT – *robotember*(gép) ROV (RVÍNA D.) (ryť) – árok (vö. *róna* 'árokcska vetemény számára') ROG – *szarv*, élesen kiálló rész (vö. N *rag* 'a tetőszerkezet ^ alakú gerendái') ROGÓZ – *gyékény* (vö. *Rokus* hn.) ROŽ' – *rozsa* RÓZA – *rózsa* RÓZGA – vesszőnyaláb (vö. *rözse* N *rozga*) ROZMARÍN – *rozmarin*(g) ROJ – (réjať, rinútsja) – tömeg, *raj* ROM – *rum* ROMÁNS – *románc* ROMÁNTIKA – *romantika* ROMB – *rombusz* ROST – növekedés (vö. R *rászt* 'lépdagadás') RUBÍN – *rubin* RUBÍT' – vág, aprít (vö. *rombol*?) RUBE – *rubel* RÚBRIKA – *rubrika* RUDÁ – érc (*Rudabánya*, *Rudna*, *Rudnó* hn.) RUMÝN – *román* RUSÍN – *ruszin* RÚSSKIJ – *ruszki* RÚTA – *ruta* RUTÍNA – *rutin* RŮČKA – fogantyú, fül, markolat, tollszár (vö. N *rocška* 'egyfűlű edény') RÝŽIK (rýzij) – Vörös (ló- vagy kutyanév) (vö. *Riska* RÝŽIK – *rizikegomba* RJABÓJ – *himlőhelyes*, *tarka* (vö. *iromba* 'tarka', N *rapák* 'ragyás, ripacsos') RJAD – sor, *sorrend*.

SÁBLJA – *szablya* SABOTÁŽ – *szabotázs* SAD – kert (vö. *Szada* hn.) SAK – *zsák* SAKSOFÓN – *szakszofon* SALÁT – *saláta* SÁLO (soľ) – zsír, *szalonna* SALÓN – *szalon* SALTÓ – *szaltó* SÁLFĚTKA – *szalvéta* SAMOVÁR (samo+varít) – *szamovár* SAMORÓDNYJ (samo+rodít) – természetes, született, eredeti (vö. N *szamorodni* 'aszúborfajta, ahol a szemeket nem válogatják', öntermő?) SAMOSTRĚL

(samo + strelá, strelját) – vadászakézség, *számszerij* (érintésre magától lövő nyíl) SAMÚM – *szánum* SANATÓRIJ, SANATÓRIJA – *szanatórium* SANGVINÍČESKIJ – *szangvinikus* SANDÁLIJA – *szandál* SÁNDVIČ, SÉNDVIČ – *szendvics* SÁNI – *szán* SÁNKI – *szánka* SÁNKCIJA – *szankció* SAP (sopet) – *takonykór*, *szuszogás* (vö. *szapornyica* 'takonykór') – SAPÉTKA – (méh)kas, köpű (vö. N *szepet* 'láda') SARACÍN tört – *szaracén* SARACÍN rég – *szaracén*, *szerecsen* SARDÉL – *szardella* SARDÍNA, SARDÍNIA – *szardínia* SARKÁZM – *szarkazmus* SARKÓMA – *szarkóma* SARKOFÁG – *szarkofág* SATÍN – *szatén* SATÍR – *szatír* SATÍRA – *szatíra* SATRÁP – *kényúr*, *satrapa* SACHÁR – *cukor* SBEG – *összefutás*, *folyóka* (vö. *Zebegény* hn.) SBOR – *gyülekezet* (vö. *Zobor* hn.) SVĚKLA – *vörösrépa*, *cékla* CVĚTOČ (SVĚTNIK D.) – *fáklya*, *szövétnek* SVÍTER – *szvetter* SVOBODA – *szabadság* SVOBODNYJ (svoj) – *szabad*, *független* ('maga ura') SVOD (vodít) = *eltávolítás*, *elvezetés* (vö. N *szavat* 'a lopás vádjának elhárítása') SVODÍT – *elvezet*, *eltávolít* (vö. *szavatol* 'a felelősséget áthárítja a kezesre') SVJATÓJ – *szent* SEVRJÚGA – *sőreg* SEKÁČ (sekáf, seč') *hidegvágó kalapács*, *tőzegtéglavágó* (vö. N *székács* 'húsvágó bárd') SEKÍRA – *szekerce* SÉKTA – *szekta* SÉKTOR – *szektor* SELĚKCIJA – *szelekció* SELÍTRA – *salétrom* SELÓ – *falu* (vö. *Szelec*, *Szelistye*, *Szelestény*, *Szelény* hn.) SEMAFÓR – *szemafor* SEMĚSTR – *szemeszter* SEMINÁRIJ – *szeminárium* SENÁT – *szenátus* SÉNO – *széna* SÉNOKOS – *szénakaszálás* SENSÁCIJA – *szenzáció* SENTIMENTALÍZM – *szenimentalizmus* SENTJÁBR' – *szeptember* SEPARÁTOR – *szeparátor* SĚPSIS – *szepszis* SERÁL – *szeráj* SERB – *szerb* SERVÍZ – *asztalkészlet*, *szervíz* SERVIROVÁT' – *szervíroz* SERENÁDA – *szerenád* SĚRIJA – *széria* SERPANTÍN – *szerpentin* SĚRUM – *szérum* SĚČA (seč') – *vágás*, *irtás* (vö. *Szécs* hn.) SEČENIE – *vágás*, *apritás* (vö. *Szécsény* hn.) SĚČKA – *vágás* (szalma)szecska SÍVYJ – *szürke*, *ősz* (vö. R *sző*, *szé* 'fehéres, szőke', *Szödemeter*, *Szészarma* hn.) SIGÁRA – *szivar* SIGARĚTA – *cigaretta* SÍLOS – *siló* SÍMVOL – *szimbólum* SIMMETRÍJA – *szimmetria* SIMPÁTIJA – *szimpátia* SIMPTÓM – *szimptóma* SIMULJÁCIJA – *szimulálás* SIMFÓNIA – *szimfónia* SINAGÓGA – *zsinagóga* SÍNIJ – *kék* (vö. *Szinye* hn.) SINÓD – *zsinat* SINONÍM – *szinonim* SÍNTEZ – *szintézis* SIONÍZM – *cionizmus* SIRENA – *sziréna* – SIROP – *szirup* SISTEMA – *szisztéma* SÍTO – *szita* SITUÁCIJA – *szituáció* SKÁLA – *skála* SKALÁ – *szikla* (vö. *Zaszkal* hn.) SKĚPSIS – *szkepszis* SKOBÁ – *vaskapocs*, *kampó* (vö. *eszkába*, *iszkába* 'kapocs', *eszkábál*) SKORBÚT – *skorbut* SKORPIÓN – *skorpió* SKÓTNIK (skot) – *tehenes*, *marhagondozó* (vö. R *szkotár*, *oszkotár* 'pásztor') SKRUPULĚZNYJ – *szkrupulózus* SKUNKS – *bűzös borz prémje*, *szkunksz* SLEDÍT (sled) – *nyomon követ*, *vadászaton üldöz* (vö. *szelindek*) SLÍVA – *szilva* SLOVÁK – *szlovák* SLUGÁ (služit) – *szolga* SLŪŽBA – *szolgálat*, *istentisztelet* (vö. *zsolozsma*) SMARÁGD – *smaragd* SMĚTKI (smetáf, mesti) t á j – *összesöpört alja vminek*, *szemét* SMÓKING – *szmoking* SMOLÁ – *gyanta*, *szurok* (vö. *Szomolnok*, *Szomolány* hn.) SMORČÓK (smórščišja, mórščit, morščína) – *kucsmagomba*, *szömöröcsök* ('töporódott, ráncos')

SNOB – sznob SÓBOL – coboly SOVÉT – szovjet SÓDA – szóda SÓJA, SÓJKA (siját) – mátyásmadár, *szajkó, szaja* SÓKOL – sólyom (vö. *Szokoly, Szokolya* hn.) SOLĚNNYJ – sós (vö. *Szalompatak, Szalánca* vn.) SOLIDÁRNYJ – szolidáris SOLÍST – szólista SÓLO – szóló SÓLOD (sládkij) – maláta (vö. N *szalad* 'csiráztatott gabona') SOLOMA – szalma SOLÓNKA (SOLONÍCA, SOLNÍCA D.) – sótartó (vö. *sze-lence* (SOLÓNYJ t á j SOLJANÓJ – sós (vö. *Szalatna, Szalonna* vn.) SOL – só SONÁTA – szonáta SOND – szonda SONĚT – szonett SYP' (sypát) – szórás, ömlesztett anyag (vö. *iszap*) SÓPLI nép durva takony (vö. *szopornyica* 'takonykór') SOPRÁNO – szoprán SOR – szemét, hulladék (vö. *szar*) SORÓKA – szarka SOSĚD (sest) – vki mellett levő ('ülő') egyén, szomszéd SOCIALÍZM – szocializmus SOCIÁLNYJ – szociális SPÁRŽA – spárğa SPEKTR – szpektrum SPEKULJÁCIJA – spekuláció SPECIÁLNYJ – különleges, speciális SPLĚTNJA (plestí) – pletyka SPONTÁNNYJ – spontán SPÓRA – spóra SPORT – sport SPÓRYJ t á j sikeres, kevésből sokat adó (vö. *szapora*) SREDÁ – szerda SRĚDNÍJ – középső (vö. *Szered, Szerednye* hn.) STABILNYJ – szilárd, stabil STADIÓN – stadion STÁDIJA – stádium STANDÁRT – szabvány, standárd STANIÓL – sztaniol STÁROSTA (stáryj) – öregbíró, sztarosztá START – start STÁRYJ – öreg (vö. *Sztára* hn.) STATÍST – statisztá STEARÍN – sztearin STELLÁŽ – stelázsi STENOGRÁFIJA – gyorsírás, sztenográfia STEP' – pusztá, sztyepp, steppe STERĚC' – megőriz (vö. *Sztregonya, Sztregova* hn.) STERCH D. – gólya (vö. R N *eszterág* ua.) STOK (tok, teč') – lefolyás, csatorna (vö. *Tokaj* hn., 'összefolyás, víztorkolat') STIL – stílus STOG – asztag STOL (stlat) – aszta STOLB – oszlop, szobor (R *esztobor, cobor*) STOLP – oszlop, cölöp STÓROŽ (sterĚc') – őr, őriző (vö. N *strázsa* 'éjjeliőr') STRÁŽA r é g – őrség, őrizet (vö. *strázsamester*) STÁNNIK (straná) – vándor, zarándok STRATĚGIJA – sztratégia STRATOSFĚRA – sztratoszféra STRECHÁ (stróit) – eresz, eszterha, isztorháj STROGÁL (strogát, strug) – gyalus, faragó (vö. *esztergályos*) STROFÁ – strófa STUDIJA – stúdió STYK – szurony, fémrúd (vö. *ösztőke* 'kés alakú vasrúd, mellyel az ekevasról a földet lekaparják') STJÁŽKA (stjágivat) – összehúzás, összehúzó szerkezet (vö. N *szatyng* 'szalag, pertli, amellyel összehúznak') SUBBÓTA – szombat SUBVĚNCIJA – szubvenció SUBRĚTKA – szubrett SÚKA – nősténykutya, szuka SUKNÓ (sučít) – posztó (vö. *szoknya*) SULTÁN – szultán SURĚPICA – kerek répa, repce SUŠENÍNA (sušít, suchój) – szárított v. aszalt termék (gyümölcs v. gomba) (vö. N *susinka* ua.) SUCHÓJ – száraz (vö. *Szuha, Szuhány, Susány* hn., N *susnya* 'ágtörmelék') SFĚRA – szféra SCHĚMA – séma SCENÁRIJ – szcenárium, forgatókönyv SÝVOROTKA (syr) – tejsavó, szérum (vö. N *szurutyka* 'aludttej') SYNÓK – vkinek kistfia (vö. N *szinák* 'rossz fiú') SJUÍTA – szvit.

TÁBELNYJ – táblás, táblázatos TÁBES – tábesz TABLĚTKA – tabletta TÁBOR – tábor TABŮ – tabu TAVĚRNA – kiskocsmá, *ta-verna* (vö. *tivornya* er.: 'kocsmá') TAJGÁ – tajga TAJFŮN – tájfun TÁKAT' (tak) n é p i helyesel (vö. N *takol*, magyaráz') TÁKSA – taksa TAKSÍ – taxi TAKT – taktus TÁKTIKA – taktika TALÁNT – talen-

tum TÁLER – *tallér* TALISMÁN – *talizmán* TALÓN – *szelvény, talon* TAMARÍSK, TAMARÍKS – *tamariszkusz* TAMBÚR – *tambura*, régen: dob TAMPÓN – *tampon* TÁNGO – *tangó* TÁNEC – *tánc* TANK – tank TANCOVÁT’ – *táncol* TÁRA – *tara* TARÉLKA – *tányér* TARÍF – *tarifa* TÁRY-BÁRY – *terefere* (hangut.) TATÁRIN – *tatár* TAFTÁ – *taft* TVÉRDYJ – *kemény* (vö. *Tardona* hn.) TVARÓG (tvorít) – *túró* (vö. *tarhó*) TÉZIS – *tézis* TELEVÍZIJA – *televízió* TELEGA – *szekér, kordé, taliga* TELÉŽKA – *kis kordé* (vö. *talicska*) TELEGRAMMA – *telegram* TELESKÓP – *távcső, teleszkóp* TELEFÓN – *telefon* TÉMA – *téma* TEMÁTIKA – *matematika* TEMNÍCA (témnyj, tma) rég – *tömlőc* (R *timnüc*) TEMP – *tempó* TEMPERAMÉNT – *temperamentum* TEMJÁN – *tömjén* TENDÉNCIJA – *tendencia* TENNIS – *tenisz* TÉNOR – *tenor* TEÓRIJA – *teória* TĚPLYJ – *meleg* (vö. *Tapolca, Tapolcsány, Teplic, Toplica* hn.) TERÁPIJA – *terápia* TĚREM tört költ emeleti szoba (vö. *terem*) TĚRMOS – *hópalack, termosz* TĚRN – *kökény* (vö. *Tarna, Tarnóc, Tarnóca, Trencsény* hn.) TĚRNIE (tĚrn) – *tövis, tüskés bokor* (vö. *Terenye* hn.) TERRAKÓTA – *égetett agyag, terrakotta* TERRÁSA – *terasz* TĚRROR – *terror* TESÁLSČIK (tesát) – *faragómunkás* (vö. *Taszár, Teszér, Ácsteszér* hn.) TĚSTO (tískat, tísnuť) – *pép, tészta* TĚTANUS – *tetanusz* TĚCHNIKA – *technika* TĚCHNIKUM – *technikum* TĚGEL – *tégely* TIGR – *tigris* TIP – *típus* TIRÁDA – *szóáradat, tiráda* TIRÁN – *tirannus* TIS – *tiszafa* TITÁN – *titán* TĚTUL – *titulus* TIF – *tífusz* TĚCHIJ – *csendes* (vö. *Tihany, Tiha, Tiho* hn.) TKAČ (tkat) – *szövőmunkás, takács* TMIN, KMIN – *kömény* TOVÁR – *áru, rakomány* (vö. *tár* elvonás *tárház, társzekér* szavakból) TOVÁRIŠČ (továr?) – *barát, társ, elvtárs* TÓGA – *tóga* TOLMÁC rég – *tolmács* TON – *tónus* TÓNNA – *tonna* TÓNJA (top-nja, topif, tonuf) – *halászó, hálóvető hely, halásztanya* (vö. *tanya* N ’halászó hely, mély víz, tartózkodási hely’) TOPÁZ – *topáz* TOPOGRÁFIJA – *helyszínrajz, topográfia* TÓPOL – *nyárfa, topolyafa* (vö. *Topolya, Topolóka* hn.) TOPÓR – *balta* (vö. N *topor* ’kis kézi balta’) TÓRBA t á j tarisznya, zsák (vö. R N *turba* ’börtáska’) TOREADÓR – *torreador* TOROKÁ – *kápaszj* (vö. N *tracska* ’a ponyva négy sarkán levő kötőszalag’) TORPĚDA – *torpedó* TORS – *torzó* TOST – *tósz* TOTÁLNÝJ – *totális* TOTĚM – *totem* TRÁVNIK (travá) – rég növénygyűjtemény t á j dús füvű rét (vö. N *tanárok* ’bekerített rét, füves kert’) TRAGĚDIJA – *tragédia* TRAGÍČESKIJ – *tragikus* TRADÍCIJA – *tradíció* – TRÁKTOR – *traktor* TRANS – *révület, transz* TRANSMÍSSIJA – *transzmisszió* TRANSPARÁNT – *feliratos tábla, transzparens* TRANSPORT – *transzport* TRANSFORMÁTOR – *transzformátor* TRAPĚCIJA – *trapéz* TRACHÓMA – *trachoma* TRĚNING – *tréning* TREST – *tröszt* TRIÁDA – *triász* TRIGONOMETRIJA – *trigonometria* TRIKÓ – *trikó* TRILOGIJA – *trilógia* TRÍO – *trió* TRIUMF – *triumfus* TRÓJKA – *hármassfogat, trojka* TROLLĚJBUS – *trolibusz* TROMBÓZ – *trombózis* TRON – *trón* TROPÍČESKIJ – *trópusi* TROSTNÍK – *nád, nádas* (vö. *Teresztenye, Terestyénfa* hn.) TROFĚJ – *trófea* TROCHĚJ – *trocheus* TRUBÁ – *csó* (vö. N *toromba* ’nád- v. zsuppköteg’) TRUBADŮR – *trubadúr* TUALĚT – *toalett* TŮBA – *tu-*

bus TUBERKULÉZ — *tuberkulózis* TUK — zsír, szalonna (vö. toka-szalonna) TÚNDRA — *tundra* TUNÍKA — *tunika* TUPOJ — életlen, *tompa* TUR — őstulok, bölény (vö. *Tur, Tura, Turja, Turány* hn.) TURBÍNA — *turbina* TURÍST — *turista* TURNÉ — *turné* TUT — eperfa, szederfa (vö. N *dud-fa* 'eperfa') TUS — *tus* (zene) TUŠ' — *tus* (festék) TUF — *tufa* TÚJA — *tuja* TÝKVA — *tök* TJULPÁN — *tulipán* TJURBÁN — *turbán*.

ÜGOL — szöglet, sarok (vö. N *uglya* ua.) UGORÁT', UGORÉT' (gorét) — elég, leég (vö. *ugar* 'erdőégetéssel nyert föld') UDÓD — búbosbanka (vö. R N *dučka* ua. *Dutka* szn.) ÚZIN — vacsora (vö. *uzsonna*) UKÁZ — rendelet, *ukáz* UKRÓP (KOPÉR D.) — *kapor* ULÁN — *ulánus* ÚLICA (pereulók, uléj) — *utca* ULT'IMÁTUM — *ultimátum* ULTRAMARÍN — *ultramarin* UNIVERSÁLNYJ — *univerzális* ÚNIKUM — *unikum* — ÚNIJA — *unió* ÚNCIJA — *uncia* (régi súlymérték) URÁ! — *hurrá* (indszó) URAGÁN — *orkán* URÁN — *urán* ÚRNA — *urna* UROLÓGIJA — *urológia* ÚSTRICA — *osztriga* UTÓK (utkáf, tkať) — *vetülék* (fonál) (vö. N *ontok* 'bélfonál') UTÓPIJA — *utópia* ÚTRENJA — *hajnali ájta-tosság* (vö. *veternye* 'reggeli zsolozsma').

FAVORÍT — *favorit* FAVN — *faun* FÁZA, FÁZIS — *fázis* FAZÁN — *fácán* FÁKEK — *fáklya* FAKÍR — *fakír* FAKSÍMILE — *fakszimile* FAKT — *tény, faktum* FAKTOR — *tényező, faktor* FAKTÓTUM — *faktótum* FAKULTATÍVNYJ — *fakultatív* FAKULTÉT — *fakultás* FALANSTÉR — *falanszter* FALŠ — *hamis játék, fals* FANATÍZM — *fanatizmus* FANTÁZIJA — *fantázia* FANTÓM — *fantom* FARAÓN — *fáraó* FASÓL — *bab, paszuly* FASÓN — *fazon* FATALÍZM — *fatalizmus* FÁTUM — *fátum* FAÚNA — *állatvilág, fauna* FASÍZM — *fasizmus* FEVRÁL — *február* FEDERÁCIJA — *föderáció* FÉLDŠER — *felcser* FENÓMEN — *fenomén* FEODÁLNYJ — *feudális* FÉRMA — *farm* FES — *fez* FESTIVÁL — *fesztivál* FÉTIS — *fétis* FIÁLKA — *ibolya, viola* FIÁKR — *fiáker* FIÁSKO — *fiaskó* FÍGA — *füge* FÍZIKA — *fizika* FIZIOLÓGIJA — *fiziológia* FIKS — *fix* (ár, fizetés) FÍKUS — *fikusz* FÍKCIJA — *fikció* FILATELÍJA — *filatélia* FILÍSTER — *filiszter* FILODÉNDRON — *filodendron* FILOLÓGIJA — *filológia* FILOSÓFIJA — *filozófia* FILM — *film* FINÁL — *finálé* FÍNIŠ — *finis* FINN — *finn* (férfi) FINNO-UGÓRSKIJ — *finnugor* FIORD, FJORD — *fjord* FIRN — *csonthó, firn* FLAMÍNGO — *flamingó* FLANÉL — *flanell* FLÉGMA — *flegma* FLÉJTA — *flóta* FLĚR — *flór* (anyag) FLIRT — *flört* FLÓRA — *növényvilág, flóra* FLOT — *flotta* FOKSTER'ÉR — *foxterrier* FÓKUS — *fókusz* FOLIÁNT — *fóliáns* FOLKLÓR — *népköltészet, folklór* FONÉTIKA — *fonétika* FONOGRÁF — *fonográf* FÓRMA — *fórma* FORMÁT — *formátum* FÓRMULA — *formula* FORTÉL — *fortély* FORTÚNA — *fortuna* FÓRUM — *fórum* FOTOGRAF — *fotográfia* FRÁGMENT — *fragmentum* FRÁZA — *frázis* FRAK — *frakk* FRÁKCIJA — *párttöredék, frakció* FRESK, FRĚŠKA — *freskó* FRIZÚRA — *frizura* FRONT — *front* FÚGA — *fuga* FUNDAMÉNT — *fundamentum* FUNKCIJA — *funkció* FÚRIJA — *fúria* FURÚNKUL — *furunkulus* FUTBÓL — *futball* FUFÁJKA — *vattazubbony, fufajka*.

CHALÍF — *kalifa* CHAMELEÓN — *kaméleon* CHAN — *kán* CHAÓS

– káosz CHARÁKTER – jellem, karakter CHVALÁ – dicséret (vö. hála) CHVOR (chvorát) t á j betegség, nyavalya (vö. kór) CHVÓROST – rőzse (vö. haraszt) CHVORYJ – beteges (vö. kóros) CHÍMIJA – kémia CHIMÉRA – álmkép, kiméra CHLAP – felső a kártyában, bubi (vö. kolop) CHLEB – kenyér (vö. N kleba ua., klyebárka 'kenyeres asszony') CHLOR – klór CHLOROFÍLL – klorofill CHMEL – komló CHOKKÉJ – jégközi CHOLERA – kolera CHOLM – domb, halom CHOR – kórus, kar CHORVÁT – horvát CHOREOGRAFIJA – koreográfia – CHOCHOTÁT' – hahotáz (hangut.) CHRÁTER – kráter CHRIZANTÉMA – krizantém CHRISTIANÍN – keresztény CHRÓNKA – krónika CHRUSTÁL – kristály.

CAR' – cár CÉBER D. – veder, csöbör CÉVKA – cséve (vö. cső) CELLOFÁN – celofán CELLULÓZA, CELLJULÓZA – cellulóz CEĽ – cél CEMĚNT – cement CĚNZOR – cenzor CENZÚRA – censura CENTR – centrum CEP – csép(hadaró) CEREMÓNIA – ceremónia CECH – üzemmérszleg, r é g céh CIVILIZÁCIJA – civilizáció CIKL – ciklus CIKLÁMEN – ciklámen CIKLÓN – ciklon CIKÓRIJ – cikória CILÍNDR – cylinder CIMBÁLY – cimbalom CINÍZM – cinizmus CINK – cink CIRK – cirkusz CISTERNA – ciszterna CITADĚL – citadella CÍTRA – citera CYGÁN – cigány.

ČABÁN – pásztor, juhász, csobán ČABĚR – borsfű (vö. csombor) ČAPRÁK – nyeregtakaró, csábrák ČARDÁŠ – csárdás ČASTŮŠKA – tréfás alkalmi vers, csasztuska ČÁŠA – kerek ivóedény, serleg (vö. csésze) ČEK – csekk ČEKÁN t ő r t (harci) fokos (vö. csákány) ČĚLN, ČELNÓK – fatörzsből vájt) csónak ČĚLJAD' r é g belső cselédség (vö. család) ČĚPĚC fejkötő (vö. N csepesz ua.) ČĚREDÁ – sor, rend (vö. csorda) ČĚREP – koponya, teknő (teknős állatoknál) (vö. cserép, serpenyő) ČĚRESLÓ D. – csoroszló ČĚRĚŠNJA – cseresznye(fa) ČĚRDÁK – padlás (vö. csárda) ČĚRNYJ – fekete (vö. Cserna vn., Csongrád 'fekete vár') ČĚRPÁK – meritőedény (vö. N cserpák 'merítőháló') ČĚSNOK – fokhagyma (v. Csesznek hn., Csesznok szn.) ČĚST' (ctif) – tisztesség, cím, rang (vö. tiszt-je vkinek) ČĚTA t ő r t – balkáni partizán-csapat (vö. csata, csetnyik, Csetnek hn.) ČĚTVĚRG (cetýre) – csütörtök ČĚTVĚRT' – negyed (vö. N csetert 'mérőedény', csetres) ČĚCH – cseh ČĚŽ – csíz ČĚŽIK – csízik ČĚN – rang, illendőség, rend (vö. csín, csínján bánni vkivel) ČĚNÍT' (čin) – okoz, elkövet, csinál ČĚSTYJ (cedít) – tiszta ČUBŮK – csibuk ČUVÁS – csuvas ČŮDO (čuját) – csoda.

ŠABLÓN – sablon ŠÁJKA – csöbör, sajtár (vö. sajka 'komphajó') ŠAJTÁN – sátán (a mohamedánoknál) ŠAKÁL – sakál ŠAMÁN – varázsló, sámán ŠAMÓT – samott ŠAMPŮN' – sampon ŠÁL – sál ŠÁNEC – sánc ŠÁPKA – sapka ŠARLATÁN – kuruzsló, sarlatán ŠATÁT' – ingat, himbál, kószál (vö. sétál, az óra sétálója) ŠATĚR – (cigány)sátor ŠAFRÁN – sáfrán ŠACH – sah ŠACH – sakk (lépés) ŠACHMATY – sakkjáték ŠVAB – sváb ŠVĚD – svéd ŠĚVRÓ – sevró (bőr) ŠĚJCH – sejk ŠĚLK – selyem ŠĚF – főnök, főszakács, séf ŠÍLO – ár (eszköz) (vö. N silla ua.) ŠIMPANZĚ – csimpánz ŠÍNA – kerékabroncs (vö. N kocsising) ŠINŠILLA – csincsilla (nyúl) ŠIP – túske, tövis (vö. csipkebokor) ŠIRÓKIJ – széles (vö. Sirók, Siróka hn.)

ŠIŠAK (šiš) t ö r t – (csúcsos) *sisak* ŠIFÓN – *sifon* SIFON'ÉR, SIFON'ÉRKA – *sifoné* ŠIFR – rejtjel, *sifre* ŠKÁLA – *skála* ŠKÓLA – *iskola* ŠLAK – *salak* ŠOVINÍZM – *sovinizmus* ŠOK – *sokk* ŠOKOLÁD – *csokoládé* SOFĚR – *sofőr* SPINÁT – *spenót* ŠPIÓN – *spion* ŠRAPNĚL – *srapnel* ŠTOPAT' – (be)stoppol ŠÚBA – szőrmebunda (vö. *suba*) ŠUSÚKAT' – *susog* (hangut.) ŠÚTYJ D. szarvatlan (vö. *szarvassuta*, *özsuta*, *suta*, 'balog, félszeg')

ŠCAVEL (šči) sóska (vö. *csáva* 'cserző folyadék') ŠČEGÓL, ŠČELĚNOK (šče)betát) – tengelic, *stiglinc* ŠČERBÍNA – kicsorbult rész, csorbulás (vö. *csorba*) ŠČĚTKA – kefe (vö. *ecset*) ŠCÚKA – *csuka*.

EVOLJÚCIJA* – *evolúció* EGOÍZM – *egoizmus* EDĚM – *éden* EDÍKT – *rendelet*, *ediktum* EKVÁTOR – *egyenlítő*, *ekvátor* EKZALTÁCIJA – *egzaltáció* EKZĚMA – *ekcéma* EKZOTÍČESKIJ – *egzotikus* EKIPÁŽ – *fogat*, *ekvipázs* EKLEKTICÍZM – *eklektizmus* EKONOMÍZM – *ökonomizmus* EKSKAVÁTOR – *kotrógép*, *ekszkavátor* EKSPEDÍCIJA – *expedíció* EKSPOŽĚ – *felszólalás*, *expožé* EKSPÓRT – *export* EKSPRĚSS – *express*(vonat) EKSTÁZ – *lelkesedés*, *eksztázis* EKSCĚSS – *kilengés*, *excesszus* ELEVÁTOR – *emelő*, *elevátor* ELEGÁNTNYJ – *elegáns* ELĚGIJA – *elégia* ELEKTRODINÁMIKA – *elektrodinamika* ELEKTROMAGNÍT – *elektromágnes* ELEKTROSKÓP – *elektroszkóp* ELEKTROTECHNÍK – *elektrotechnikus* ELEKTROFÓR – *villamos melegítő*, *elektrofór* ELEFANTIAZ(IS) – *elefántiázis* ELIKSÍR – *elixir* ELIMINÁCIJA – *eliminálás* ELÍTA – *felső réteg*, *elit* ÉLLIN – *hellén* ÉLLIPS – *ellipszis* EMÁL – *zománc*, *email* EMANCI PÁCIJA – *emancipáció* EMBRIÓN – *embrió* EMIGRÁCIJA – *emigráció* EMÓCIJA – *emóció* EMPIRÍZM – *empirizmus* ĚMU – *emu* (állat) ENĚRGIJA – *energia* ENCIKLOPĚDIJA – *enciklopédia* EPIGÓN – *epigon* EPIGRAMMA – *epigramma* EPIGRÁFIKA – *felírtan*, *epigrafika* EPIDĚMIJA – *epidémia* EPIZÓD – *epizód* ĚPIKA – *epika* EPILĚPSIJA – *epilepszia* EPILÓG – *epilógus* EPÍČESKIJ – *epikai* ĚPOS – *eposz* ERÓTIKA – *erotika* ESPĚRÁNTO – *eszperantó* ESKIMÓS – *eszkimó* ESSĚNCIJA – *esszencia* EST – *észt* (férfi) – ESTAFĚTA – *staféta* ESTĚTIKA – *esztétika* ESTRÁDA – *emelvény*, *esztrádművészet* ETÁP – *fejlődési fok*, *etap* ĚTIKA – *etika* ĚTIKĚT – *etikett* ETIMOLÓGIJA – *szófejtés*, *etimológia* ETNOGRÁFIJA – *etnográfia*.

JUBILĚJ – *jubileum* JUG – *dél* (világtáj) (vö. N *ju*-szél 'déli szél', *Jugoszlávia*) JUGŪRT – *joghurt* JŪMOR – *humor* JŪNKER – (porosz) *nagybirtokos*, *junker* JŪNOŠA – *ifjú* (vö. *inas*).

JÁBLOKO – *alma* (vö. *Jablonca*, *Jablonka* hn.) JÁVOR – *iharfa*, *jávorf*a JÁGĚL – *rénszarvas-zuzmó* (vö. *jegenye?*) JAGUÁR – *jaguár* JAZ – *ónos jász* (hal) JAK – *jak* (tibeti szarvasmarha) JAKŪT – *jakut* (férfi) JALÓVYJ – *terméketlen*, *meddő* (vö. *Jalóc*, *Jálova* hn.) JÁMA – *árok* (vö. *Jám* hn.) JAMB – *jambus* JANVÁR' – *január* JÁNKI, JĚNKI – *jenki* JANTÁR' – *borostyánkő* (vö. *gyanta* R *gyantár*, *gyentár*) JANYČÁR – *janicsár* JÁRICA, JÁR' (jarovój) – *tavaszi gabona*, *tavaszi vetés* (vö. *jérce* 'tavaszi, fiatal tyúk') JÁRKA (jarovój) – *fiatal*

* Technikai okok miatt a szókezdő „ə“ betűt E-vel szedték.

nőstény bárány, *jerke*) JARMÓ — iga, *járom* JAROVIZÁCIJA — *jarovizáció* JAR, JARÓK t á j meredek vízpart, szakadék (vö. *árok*) JÁRYJ — heves, féktelen (vö. *Járpatak* vn.) JÁSEN' — kőrisfa (vö. *Eszény, Jeszenő, Jaszanova* hn., *Eszenő* vn.) JÁSLI — *jászol* JASMÍN — *jázmin* JÁCHTA — *jacht* JACHT-KLUB — *jachtklub*.

РУССКО-ВЕНГЕРСКИЙ СЛОВАРЬ ПО СХОДСТВУ И РОДСТВУ
(РЕЗЮМЕ)

И. БИХАРИ — И. ПИНО

Этот словарь был подготовлен главным образом педагогической целью. Он хочет оказать помощь в преподавании русского языка в Венгрии. Поэтому словарь собирает те русские слова, более или менее подобные пары которых найдены и в венгерском языке. Среди слов встречаются европеизмы, являющиеся элементами языка большинства культурных народов. Кроме вышеупомянутых имеются в этом словнике такие русские слова, подобные пары или распознаваемые родственные слова которых можно найти среди славянских заимствований венгерского языка. Из международных европеизмов за недостатком места были включены в словарь только самые известные и чаще всего употребительные слова, однако же из заимствованных слов славянского происхождения, мы старались использовать и венгерские диалектные слов. Даже воспользовались и многими из названий местности славянского происхождения. Имеются в словнике и такие слова, которые попали и в русский и венгерский языки из какого-то третьего языка (из немецкого, латинского, греческого, турецкого языков.) Основной нашей концепции служило то, что самый важный психологический момент усвоения слов, это создание ассоциации по аналогии между новыми и уже заранее знакомыми словами. (Этимологическая связь.) К этой ассоциации по сходству хотим по возможности оказать значительную поддержку изучающим русский язык и владеющим только венгерским языком. Этот сборник не является этимологическим словарем, не высказывается по вопросам толкований слов в спорных случаях, он только имеет в виду — воспользованием достижений венгерской этимологической литературы — возможное, родственное сходство. Однако же очевидно случайные сходства, опровергнутые аналогии по возможности мы не приняли во внимание.